ರಾಣಿ ಲಿಲ್ಲಿ

— [illegible]

ರಾಸಲೀಲೆ

ಸನೋತನಹಳ್ಳಿ ರಾಮರಾಯ

ರಾಸ ಪ್ರಕಾಶನ

ರಾಸಲೀಲೆ

ಸಮೇತನಹಳ್ಳಿ ರಾಮರಾಯ

ರಾಸ ಪ್ರಕಾಶನ

ರಾಸ ಸಾಹಿತ್ಯ : ೭

ರಾಸ ಪ್ರಕಾಶನ : ೬

ಮನೋಹರ ಗ್ರಂಥಮಾಲೆಯ ‘ ನಡೆದು ಬಂದ ದಾರಿ ’ಯಲ್ಲಿ
ಮೊದಲಬಾರಿಗೆ ಪ್ರಕಟವಾದದ್ದು : ೧೯೫೯
ಎರಡನೆಯ ಮುದ್ರಣ : ೧೯೬೭

ಸಾಧಾರಣ ಪ್ರತಿ : ಒಂದೂ ಕಾಲು ರೂಪಾಯಿ
ಉತ್ತಮ ಪ್ರತಿ : ಒಂದೂವರೆ ರೂಪಾಯಿ
ಕ್ಯಾಲಿಕೋ ಪ್ರತಿ : ಎರಡೂವರೆ ರೂಪಾಯಿ

ಮುದ್ರಕರು :

ರಾ. ನಾ. ಹಬ್ಬು
ಹಳೇ ಟಪಾಲು ಕಛೇರಿ ರಸ್ತೆ
ಮೈಸೂರು - ೧

ಅರಿಕೆ

ಭಾರತದ ವಾಸುದೇವ ಕೃಷ್ಣ ಭಗವಂತನ ಅವತಾರವೆಂದು ಹಿಂದೂ ಮತದ ನಂಬಿಕೆ. ಆದರೆ, ಈ ಪವಿತ್ರ ನಂಬಿಕೆಯೊಡನೆ ಹಾಸು ಹೊಕ್ಕಾಗಿ ಕಲಂಕಕಾರೀ ಭಾವನೆಗಳೂ ತುಂಬಿ ಹೋಗಿವೆ. ವಿಶುದ್ಧನೂ, ಪುಣ್ಯಮಯನೂ, ಪ್ರೀತಿಮಯನೂ, ಕರ್ತವ್ಯ ನಿಷ್ಠನೂ, ಮಾನವ ಕಲ್ಯಾಣ ಸಾಧಕನೂ ಆದ ಆ ಆದರ್ಶ ಪುರುಷನ ಬಗೆಗೆ ಕನಸಿನಲ್ಲಿಯಾದರೂ ನೆನೆಯಬಾರದ ಕರೆಯನ್ನು ಅವನಲ್ಲಿ ಕಾಣಲು ನಾವು ಹಿಂಜರಿಯಲಿಲ್ಲ. ಇದು ಎಂತಹ ಭಕ್ತಿ? ಅದೆಂತಹ ವಿಭೂತಿಪೂಜೆ! ಜಾರನೆಂದು, ತಂತ್ರಿಯೆಂದು, ಕಪಟಿಯೆಂದು, ಸಲ್ಲದ ಆರೋಪಮಾಡಿ, ದೇವರೇ ಆದ್ದರಿಂದ ಅದನ್ನೊಂದು ವಿನೋದಾದ್ಭುತವಾಗಿಯೋ, ಭಕ್ತ್ಯದ್ಭುತವಾಗಿಯೋ, ಕಂಡು ತಣಿಯುವುದೂ ಉಂಟು.

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಆದರ್ಶದ ಮಹಾನ್ ವ್ಯಕ್ತಿ. ಅಂತಹ ನಿಷ್ಠನೂ ಶ್ರದ್ಧಾವಂತನೂ ಆದ ರಾಷ್ಟ್ರಕನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಮಾನವೀಯ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಲಘುವಾಗಿ ಹಿಡಿದು ಆಡಿಸುವ ಧೈರ್ಯ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಮಾನವ ಕಲ್ಯಾಣವನ್ನು ಬಯಸುವ ಹಿರಿಯ ಜನ ತಾವು ಹೇಳಿದ ನೀತಿಗಳನ್ನು ತಾವೇ ಬದುಕಿ ತೋರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕಾರಣ, ಎಲ್ಲರೂ ಹಾಗೆ ಬದುಕಲಿ ಬೆಳಕಾಗಲಿ ಎಂದು. ದೇವರಾದರೇನು? ಮಾನವನಾಗಿ ಬಂದಾಗ ಇಲ್ಲಿನ ಸುಖದುಃಖಗಳನ್ನು ಮಾನವನಂತೆ ಅನುಭವಿಸಿಯಾನು. ಮಾನವಶಕ್ತ್ಯಿಯಂಕೆಯನ್ನು ಮೀರದೆಯೋ ಕಷ್ಟ ನಿಷ್ಠೂರಗಳನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ, ಆ ಎತ್ತರದ ಬದುಕು ಸಾಧ್ಯವೆಂಬುದನ್ನು ತೋರಿಸಿ, ಲೋಕ ಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನು ಜಾಗ್ರತಗೊಳಿಸುತ್ತಾನೆ. ಬಾಳಿನ ಚೆಲುವೂ ಸಂಪೂರ್ಣತೆಯೂ ಸಾಧ್ಯವೆಂಬುದನ್ನು ಮಾಡಿ ತೋರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಮಾನವ ಸಹಜವಾಗಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಬಿಡಿಸುವುದರಿಂದ ಮಾತ್ರವೇ ಅವನಿಗೆ ಮಹತ್ವವಾಗಲಿ ದೇವತ್ವವಾಗಲಿ ಬರುವುದೇ ಹೊರತು, ಪವಾಡಗಳನ್ನು ಮೆರೆಯುವುದರಿಂದಲ್ಲ. ಕೇಳಿದುದನ್ನು ಮರೆಯುವುದು, ನೋಡಿದುದನ್ನು ತಿಳಿಯುವುದು, ಮಾಡಿದುದನ್ನು ಕಲಿಯುವುದು, ಮಾನವನ ಸಹಜ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳಲ್ಲೊಂದೆಂಬುದನ್ನು ಅವರು ನಮಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿಯಬಲ್ಲರು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವರು

ಆ ನೀತಿಗಳನ್ನು, ಸೂತ್ರಗಳನ್ನು, ತಾವೇ ಮೊದಲು ಬದುಕಿ ಆದರ್ಶರಾದರು. ಆ ಪುಣ್ಯವಂತರು ಕೊಡುವ ಲೋಕಶಿಕ್ಷಣ ಇಂಥದು.

ಹೀಗಿರುವಾಗ ಒಂದು ಯುಗದ ಧರ್ಮವನ್ನೇ ಸಲಹಿದ, ನಡೆಸಿದ, ಅದರ ಉಚ್ಚ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಪೀಳಿಗೆಯಿಂದ ಪೀಳಿಗೆಗೆ ಹರಿಯ ಬಿಟ್ಟ, ಲೋಕ ಹಿತೈಷಿಯೂ, ನ್ಯಾಯನಿಷ್ಠನೂ, ಶಾಸನಕರ್ತನೂ, ಯೋಗಿಯೂ, ತಪಸ್ವಿಯೂ ಆದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ನಡೆ ನುಡಿ ಭಾವಗಳು ಏನೆಂತಹ ಉನ್ನತವಾಗಿದ್ದುವೆಂಬು ದನ್ನು ನಾವು ಅರಿಯಬೇಕು. ಅವುಗಳ ಅನುಶೀಲನ ಪ್ರಸ್ಫೂರಣಗಳೇ ಮಾನವ ಜೀವನದ ಸಾರ್ಥಕ್ಯತೆ.

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಈ ನಿಟ್ಟಿನಿಂದ ನೋಡುವಾಗ ಮೊಟ್ಟಮೊದಲಿಗೆ ಮೂಡಿ ಬಂದ ಪದ್ಯ ನಾಟಕ ಇದು. ಅನಂತರ 'ವ್ಯಾಸರ ವಾಸುದೇವ' 'ಭಾರತದ ಬೇರೊಂದು ತಿರುವು' ಎಂಬ ಸಣ್ಣ ಕತೆಗಳು ಆದುವು. 'ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣದರ್ಶನ' ವೆಂಬ ಇನ್ನೊಂದು ನಾಟಕವನ್ನು ಗದ್ಯದಲ್ಲಿ ಅರ್ಪಿಸುವ ಆಲೋಚನೆಯುಂಟು.

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಸಂಬಂಧವಾದ ಸಾಹಿತ್ಯಾಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡಿಸಿದ ಮಹೋಪಕಾರ ಹಿರಿಯ ಸಾಹಿತಿಗಳೂ ವಿದ್ವಾಂಸರೂ ಆದ ಶ್ರೀ ಎಲ್. ಗುಂಡ ಪ್ಪನವರದು. ನಾನು ಮೊದಲು ಬರೆದ ನಾಟಕವನ್ನು ಓದಿದರು; ಕೈ ಹಿಡಿದು ನಡೆಸಿದರು; ಆಶೀರ್ವದಿಸಿದರು. ಅವರ ಉಪಕಾರವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಕೃತಜ್ಞತೆಯಿಂದ ಸ್ಮರಿಸುತ್ತೇನೆ.

ನನ್ನ ಆಪ್ತ ಮಿತ್ರರಾದ ಡಾ॥ ಜಿ. ವರದರಾಜಾರಾಯರು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಇದರ ಹಸ್ತ ಪ್ರತಿಯನ್ನು ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಂಡರು; ಓದಿಕೊಟ್ಟರು. ಅವರಿಗೆ ನಾನು ಕೃತಜ್ಞನು. ಹಸ್ತ ಪ್ರತಿಯನ್ನು ತಮ್ಮ ಸಹಜ ವಾತ್ಸಲ್ಯದಿಂದ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಓದಿಕೊಟ್ಟ ಆ ಕವಿ ಮತ್ತು ವಿದ್ವಾಂಸರಾದ ಜೀವನ್ಮುಕ್ತ ತೀ. ನಂ. ಶ್ರೀಕಂಠಯ್ಯನವರನ್ನು ನಾನು ಇಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ನೆನೆಯುತ್ತೇನೆ. ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಅವರು ನನ್ನನ್ನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ನಡೆಯಿಸಿಕೊಂಡರು. ದೊಡ್ಡ ಉಪಕಾರ ಮಾಡಿದರು. ಅದು ನನ್ನ ಬಾಳಿನಲ್ಲಿ ಎಂದೆಂದಿಗೂ ನಿಲ್ಲಬಲ್ಲುದು. ಆ ಉಪಕಾರ ಮಾಡಿದ ಶ್ರೀ ದೊ. ಲ. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರನ್ನು ಮತ್ತು ಶ್ರೀ ದೇ. ಜವರೇ ಗೌಡರನ್ನು ನಾನಿಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟೇ ಕೃತಜ್ಞತೆಯಿಂದ ಸ್ಮರಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಧಾರವಾಡದ ಮನೋಹರ ಗ್ರಂಥಮಾಲೆಯ ಶ್ರೀ ಜಿ. ಬಿ. ಜೋಷಿಯವರು

ಇದನ್ನು ಮೊದಲಬಾರಿಗೆ ತಮ್ಮ ಗ್ರಂಥಮಾಲೆಯ ‘ ನಡೆದು ಬಂದ ದಾರಿ ’ಯ ಮೊದಲ ಸಂಪುಟದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದರು. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ನಾನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿದುದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಭಾವನೆಯನ್ನೂ ಕೊಟ್ಟು ಬೆನ್ನು ತಟ್ಟಿದರು. ಅವರ ಈ ಉಪಕಾರ ವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ನೆನೆಯುತ್ತೇನೆ.

ಶ್ರೀ ರಾ. ನಾ. ಹಬ್ಬು ಅವರು ಪ್ರೇಮದೊಂದು ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಇದನ್ನು ಅಂದವಾಗಿ ಅಚ್ಚು ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟರು. ಹಾಗೆಯೇ ಡಾ|| ಶಿವರಾಮಕಾರಂತರು ತಮ್ಮಲ್ಲಿದ್ದ ಒಳ್ಳೆಯ ಕಾಗದವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಪುಸ್ತಕದ ಚೆಲುವನ್ನು ಇಮ್ಮಡಿ ಸಿದರು. ಅವರಿಬ್ಬರಿಗೂ ನನ್ನ ವಂದನೆಗಳು ಸಲ್ಲುತ್ತಿವೆ.

ಇನ್ನು ಈ ಭಾವ ಕುಸುಮವನ್ನು ಕನ್ನಡ ತಾಯಿಯ ಮಡಿಲಿಗಿಡುತ್ತೇನೆ. ಆ ತಾಯಿಯ ಹರಕೆ ನನಗಿರಲಿ!

ಭದ್ರಂ, ಶುಭಂ, ಮಂಗಲಂ!

ಮಂಡ್ಯ
೧೮–೧೦–೧೯೬೬

ಸಮೇತನಹಳ್ಳಿ ರಾಮರಾಯ

ಪಾತ್ರಗಳು

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ
ದೇವರಾಜ
ಕಾಮದೇವ

ಗಾಯತ್ರಿ
ಕೃಷ್ಣೆ
ಗೋಪನಾಯಕಿ
ನರ್ಮದೆ
ಯಮುನೆ
ಶರಾವತಿ
ಕಪಿಲೆ
ತುಂಗೆ
ಕಾಳಿಂದಿ
ಮತ್ತು
ಇತರ ಗೋಪಿಯರು

ರಾಸಲೀಲೆ

ರಾಸಲೀಲೆ

ಮೊದಲನೆಯ ಪ್ರವೇಶ

(ಸ್ಥಾನ : ನಿಬಿಡ ನಿಸರ್ಗ ಸೌಂದರ್ಯದ ನಡುವಣ ಗೋಕುಲ)

(ಬೆಳುದಿಂಗಳ ಆ ಮನೋಹರ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಗೋಕುಲದಲ್ಲೆಲ್ಲ ಗಂಭೀರವಾದ ಶಾಂತಿ ನೆಲಸಿರುವುದು. ಹಸುಗಳು ಕೊರಲನ್ನಲುಗಿದಾಗ ಹೊರಟ ಕಿರುಗಂಟೆಯ ನಿನದ ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಕೇಳುವುದು. ದೂರದ ಕಾನಿನೊಳಗಿಂದ ಹೊರಬಂದ ಸಿಂಹದ ಘನಗರ್ಜನೆ ಗಾಳಿಯಲ್ಲಿ ತೇಲಿ ಬರುವುದು.)

ಗಾಯತ್ರಿ

(ಒಂದಂಚಿನಲ್ಲಿ ತ್ರಿಶೂಲಪಾಣಿಯಾಗಿ ನಿಂತು, ಸುತ್ತ ತನ್ನ ಬೆದಕುವ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ಅಭೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿರುವಳು.)

ದೇವರಾಜ

(ಗಾಯತ್ರಿಯ ಇರವನ್ನರಿಯದೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಗುಡಿಸಿಲೊಂದರ ಬೆಳಕಿನ ಕಂಡಿಯಲ್ಲಿ ಇಣಿಕಿ ನೋಡುವಾತುರದಿಂದಿರುವನು.)

ಗಾಯತ್ರಿ

ಯಾರವರು ?

ದೇವರಾಜ

(ಉಸಿಕನೆ ತನ್ನಾತುರವನ್ನೆತ್ತಿ ತೋರಿರುವನು)

ಗಾಯತ್ರಿ

(ಕಟುಗೊರಲಲ್ಲಿ)

ಕರೆದ ದನಿ ಕೇಳಿಸದೆ !

ದೇವರಾಜ

(ಹಿಂಜರಿದು ನಿಲ್ವನು)

ಗಾಯತ್ರಿ

ಗಂಡುಸಿಲ್ಲದ ಬೀಡು ಅದು ; ಒಳಗೆ ಹೆಣ್ಣೊಬ್ಬಳೇ.
ದೂರ ಸರಿ ; ಇಲ್ಲದಿರೆ ಕ್ರೂರವನು ಕಾಣ್ಬೆ ಸರಿ.

ದೇವರಾಜ

ಶಕ್ರನಿವ ಹೇ ತಾಯೆ.

ಗಾಯತ್ರಿ

ಮತ್ತಾವ ಭೋಗವನು ಬಯಸಿ ಬಂದೆಯೊ ರಾಜ ?
ಋಷಿಪತ್ನಿಯನು ಕೂಡಿ ಅಂದು ನೀನುಂಡ
ಕಹಿಯುಣಿಸು ತುಟಿಯಿಂದವಾರಿಲ್ಲವಾಗಳೇ
ಬಯಕೆಯೇ ? ಗೋಕುಲವು ಇದು ಜೋಕೆ ! ಆರವಳು
ಬಗೆವೆಯಾ ? ನಡೆ, ಬಂದದಾರಿಯನು ಹಿಡಿದು. ನಡೆ !

ದೇವರಾಜ

ಅರಿತಿಹೆನು ಎಲೆ ತಾಯೆ, ಅವಳದಾರೆಂಬುದನು
ನಾ ಬಲ್ಲೆನೆಲ್ಲವನು, ಹೆಣ್ಣವಳ ಕತೆಯನ್ನು.

ಗಾಯತ್ರಿ

ಒರೆ, ಕೇಳ್ವೆ ಸರಿಯೇನೊ !

ದೇವರಾಜ

ಕೇಳ್ ತಾಯೆ, ಹೇಳುವೆನು, ಅವಳೆಸಗಿದಾಟವನು ಬಣ್ಣಿಸುವೆ ಕೇಳು.
ಆ ರಾತ್ರಿ ನಾಟಕವು ನಡೆದಿತ್ತು ಸುಖಸಿದ್ಧಿಯನು ತೋಡಿ ಊಡಿ.
ಆಟದಾಚಾರ್ಯದೇವನು ಭರತಮುನಿ ರಂಭೆಯಭಿನಯುವ ಮೆಚ್ಚಿ–
ನೀನೆ ಧನ್ಯಳು ತಂಗೆ ! ನೆರೆದೆಲ್ಲ ದೇವರ್ಗೆ ಈ ಎಲ್ಲ ಸುಖದ ತಲೆ ಮೆಟ್ಟಿ
ಮೆರೆವ ಬಲ್ ಹಿರಿಯ ಆನಂದವನು ಕಾಣಿಸುವ ಕಲೆ ಕಲಿತೆ ಜಾಣೆ.
ಪುರುಷೋತ್ತಮನು ವಿಷ್ಣು ಒಪ್ಪುವನು ಮೆಚ್ಚುಗುಡುವನು ಬಗೆದು ಬಲ್ಲೆ.
ಒಂದೆ ಸಂದೆಗ ಮಗಳೆ, ನೀನ್ ಚಪಳೆ ; ಕಲೆಗೆಂದೆ ಈ ನಿನ್ನ ಜೀವ.
ಅವನ ಆ ಮಂಗಳನ ಕಂಡೆಯಪ್ಪೊಡೆ ಮರಳೆ ; ಬಳಿಕಿಲ್ಲಿ ಬೇಗೆ ! —
ಎಂದವಳ ರಸಿಕಾತ್ಮವನ್ನೆಚ್ಚರಿಸಿ ಕಳಿಸೆ, ಅಹ, ಏನೊ ಪೇಳ್ವೆ !
ಒಂದಿರುಳು ನಾಟ್ಯರಂಗದೊಳೊಮ್ಮೆ ಎದೆಯಾಸೆಯನೆ ನೆನೆದು ನೆನೆದು,
ಹೆಜ್ಜೆಯನು ಮರೆತು ಹಾಳ್ಗೆಯ್ದಳಾಟವನು ; ಸಭೆ ಚೆದುರಿತ್ತು ಹೊರಟು.
ಭರತಮುನಿ ಉರಿದೆದ್ದು – ಏನೆಂಥ ಸೊಕ್ಕೆಲಗೆ ! ಸಹೃದಯರನು ಮರೆತೆ !

ಅವರ ರಸದನುಭವವ ಮುರಿದೆಯಲ ಪಾಪಿ ! ನಿನ್ನಾಸೆಯನು ಬಲ್ಲೆ.
ನಿನ್ನೊಳ್ಳಿತಕೆ ಅದು ಹಿರಿದು ಬಲ್ಲೆ ! ಆದರನುಭವಿಗಳನಿತರ
ಹಿತವನು ಮರೆತೆ ; ನಿನ್ನೊಬ್ಬಳಾಸೆಯನೆ ಹಿರಿದಾಗಿಸಿದೆ ಎತ್ತಿ.
ಅದಕೆ ದಣ್ಡಣೆಯುಂಟು. ನಡೆ ನೆಲಕೆ ! ಮುಂಕು ಕವಿಯಲಿ ನಿನಗೆ ಅಲ್ಲಿ,
ನಿನ್ನಾಸೆಯವನನ್ನು ಕಂಡೊಡನೆ. ನಿನ್ನ ಓರಗೆಯವರು ನೆರೆದು,
ಆಮುಷ್ಮಿಕಾನಂದವನು ಕಾಂಬ ಮಧುರ ಭಾವವ ಬಳೆಸಿ ಸುತ್ತ,
ಕಾಡು ನಾಡಿನಲೆಲ್ಲ ರಸವನುಕ್ಕಿಸುತಿರಲು ನಿನಗಿರಲಿ ಬೇವು —
ಎಂದೊದರೆ, ಗೋಷ್ಠಿ ಚೆದುರಿತು ಚೆಲ್ಲಿ. ಶಿಷ್ಯೆ ತಲ್ಲಣಿಸಿದಳು ಕೇಳೌ.
ದಿಟಮವಳು ಎನ್ನಿಚ್ಛೆಗಾರ್ತಿಯೇ ! ನಾ ನಿವಾರಿಪೆನೆಂತೊ ನೋವ !
ಕಣ್ಣ ನೀರ್ಗರೆದವಳು ಕಾಲ್ವಿಡಿಯೆ, ಕರಗಿ ಗುರು, — ಆಯ್ತು ಬಿಡು ರಂಭೆ,
ತೊದಳಾಗದಾನೆಂದ ನುಡಿ, ದಿಟಂ ! ಒಂದಿನಿತು ದಿನ ನೊಂದ ಬಳಿಕ,
ಅವನ ಸೇರುವೆ ಹೋಗು. ಚೆಲುವನವನಿಳಿವನಾಯಮುನೆ ಜುಳುಜುಳನೆ
ಸುಳಿವ ಹೊಸ ವನದ ಬೃಂದಾವನದ ಸೌಂದರ್ಯಧಾಮದೆಲ್ಲೆಯಲಿ —
ಎಂದನವಳೇ ಕೃಷ್ಣೆ. ಏಗೆಯ್ವಳೆಂಬುದನು ಕಾಣಲಾಶಿಸುವೆ.

ಗಾಯತ್ರಿ

ಛಲಗಾರ್ತಿ, ಬಲ್ ನಿಷ್ಠೆ, ಅಭಿಮಾನಿ ದಿಟ್ಟೆಯವಳು.

ದೇವರಾಜ

ಅಹುದಹುದು. ಸೌಶೀಲ್ಯವದು ಸಹಜಸುಂದರಂ.

ಗಾಯತ್ರಿ

ತನ ತಂಗೆ ಎಲ್ಲ ಗೋಪಿಯರಂತೆ ಕೈಮೀರ
ದಿರಲೆಂದು ಕಣ್ಣಿಕ್ಕಿ ಕಾಯುತಿಹಳಾವಗಂ.

ದೇವರಾಜ

ಆದರೂ ಹೇ ದೇವಿ, ಕಾಳಿಂದಿ ಕೃಷ್ಣನೊಡ-
ನಾಟದಲಿ ಬೆರೆತು ಉಲ್ಲಸವಾಂತು ಸಮ್ಮೋದ
ಗೊಂಡಿಹಳು. ನಿನ್ನ ಕಣ್ ಕಾಣದೇನೋ ಅದನು?

ಗಾಯತ್ರಿ

ಆ ಭಾಗ್ಯವೆನಗುಂಟು. ಅವನೊಲುಮೆ ಬೆಳಕಿನಲಿ
ಗಂಡಾದರೂ, ಹೆಣ್ಣ ಭಾವದಲವನ ನೋಡುವನು.

ದೇವರಾಜ

ಆ ಜೀವ ಜೀವೈಕ್ಯವನು ಕಾಂಬುದೇ ಸೊಗಸು.

ಗಾಯತ್ರಿ

ಕೃಷ್ಣೆಯನು ಕರೆಯಲೇ ? ನೋಡಲಾಸೆಯೆ ಹೇಳು.

ದೇವರಾಜ

ಬೇಡ. ಒಳಗಿರಲವಳು.

ಗಾಯತ್ರಿ

ಭಯವೇಕೆ ? ನಿನ್ನೊಳಿಗದ ಆಳು ಈ ಕೃಷ್ಣೆ.

ದೇವರಾಜ

ಹೇಡಿತನವೇನಲ್ಲ. ಗಂಡೊಬ್ಬನೆದುರಿಗಿರೆ
ಮನ ಬಿಚ್ಚಿ ಮಾತನಾಡಳೊ ಏನೊ. ಅದಕಳುಕು.

ಗಾಯತ್ರಿ

ಸರಿ, ಮರೆಯಾಗು ನುಡಿಸುವೆನು.

ದೇವರಾಜ

(ಬಯ್ಚುಕೊಳ್ವನು)

ಗಾಯತ್ರಿ

ಕೃಷ್ಣೆ, ಓ ಕೃಷ್ಣೆ !

ಕೃಷ್ಣೆ

(ಓಗುಡಳು)

ಗಾಯತ್ರಿ

ಮೌನವೇ ಎಲೆಗೋಪಿ ? ನಾನು ಗಾಯತ್ರಿ ಬಾ.

ಕೃಷ್ಣ

(ಪಡಿದೆರೆದು)

ಬಾ ದೇವಿ, ಬ್ರಹ್ಮಪ್ರಿಯೆ.

ಈ ನಿನ್ನ ಸೋಗೇನು? ಏಕೆ ಬಂದಿಹೆ ಹೇಳು?

ಗಾಯತ್ರಿ

ನನ್ನ ಬರವಂತಿರಲಿ.

ಇಂದೇನೊ ನಿಶಿಪೊಳ್ತಿನೊಳಗಿಂತು ಈ ಕಾಳಿ-
ಯವತಾರ! ಅಗ್ನಿಪರ್ವತದುಕ್ಕು ಏತಕ್ಕೋ!

ಕೃಷ್ಣ

ಏಕೆ ಕರುಳನು ಕೊರೆವೆ? ಸುಮ್ಮನಿರು ಬೇಡುವೆನು.

ಗಾಯತ್ರಿ

ದುಕ್ಕವೆನ್ನೊಳು ತೋಡು; ನೋವು ನುಡಿಯನು ಆಡು.

ಕೃಷ್ಣ

ವೇದರೂಪಿಣಿ ಕೇಳು,

ಈ ದಿವಸದವಸಾನದಲಿ ರವಿ ರಾಗವನು ಚೆಲ್ಲಿರಲು ಹರಡಿ,
ಗೋಕುಲದ ಗೊಲ್ಲ ಹುಡುಗೆಯರೆಲ್ಲ ಕಲೆತು ಕುದಿಕುದಿದರೇನಂಬೆ!
ಪೆರೆ ತುಂಬಿ ಮೂಡಿದನು. ಹಾಲ್ತೊರೆಯದಾನಂದ ಬಾನಿಂದ ಬಂತು.
ಆ ಹಾಲಿನಲೆಗಳನು ಬಿಡಿಸಿ ಬಂದಿತು ತೇಲಿ ಕೊಳಲ ದನಿ ಹಾಳು.
ಏನೊರೆವೆನೆಂತೊರೆವೆ ಆ ಆಟವನು ದೇವಿ, ಸೋಜಿಗದ ನೋಟ!
ಬರಿದಾಯ್ತು ಈ ಕೇರಿ. ತುರು ಕರುಗಳನಿತುವನು ಕಟ್ಟದೆಯೆ ಬಿಟ್ಟು,
ಕೊಳಲ ದನಿಯಾಲಿಸುತ ನಡೆದ ಬಿನುಗಿನ ಬಳಗ! ಓ ಏನು ಮಾಟ!
ಮೈಮರತೆನಚ್ಚರಿಗೆ! ತಿಳಿದೊಡನೆ ಕಣ್‌ಬಿಡಲು ತಂಗೆ ಇರಲಿಲ್ಲ!
ಕಡೆಗೋಲಿನಿಂದಾದ ಬಾಸುಳಾರುವ ಮುನ್ನ ನುಣ್ಚಿದಳು ಮತ್ತೆ.
ಅಲ್ಲಿ ಆ ಕೇಳಿಯಲಿ ಕೆಲೆದುಲಿದು ಕುಣಿಕುಣಿದು ಬಂದಿಹಳು ನೋಡೌ.
ಆ ಹೇಡಿ ಮೋರೆಯನು ಹೊತ್ತಿವಳು ಮರಳಿಹಳು ನೋಡೊಳಗೆ ಬಾರೌ.
ಒರಗಿಹಳು ನುಡಿಸು ಬಾ. ಮನೆಯ ಮುಂದಿಗೆ ಕುಂದು ತಂದಳು ಅಯ್ಯೋ!

ಏನು ಮಾಡಲಿ ದೇವಿ ? ಮಾನ ಮುಡಿ ಪುಡಿಯಾಯ್ತು ! ಇನ್ನು ಗತಿ ಸಾವೆ !
ಒಳಗುಂಟು ಕರವಾಳು. ಮುಕ್ಕಳೀಪಾಣ್ಬೆಯನು ತುಂಡರಿಸಿಬಿಡುವೆ.

ಗಾಯತ್ರಿ

ಸಖಿ ಬೇಡವಾ ಬಲ್ಮೆ. ಬದುಕ ಬಯಸುವ ಹೆಣ್ಣು
ಆಡಿಕೊಂಡಿರಲೇಳು ; ಹಾಡಿಕೊಂಡಿರಲೇಳು.

ಕೃಷ್ಣೆ

ಒಪ್ಪುವೆನು. ನೂರು ಜನವೊಬ್ಬನೊಡನಾಡುವುದೆ ?

ಗಾಯತ್ರಿ

ಸಿದ್ಧಾಂತವದು ಸರಿಯೆ ನಾನರಿವೆ. ಈ ಹೆಣ್ಣು-
ಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಹುಚ್ಚು ಹಿಡಿಸಿದ ಕೃಷ್ಣ ಹೆಣ್ಣೊಡನೆ
ಗಂಡನೂ ತನ್ನತ್ತ ಸೆಳೆದಿಹನು. ಇದು ಚೋದ್ಯ !
ಅವನ ಕುರಿತಾಸೆ ತೆರತೆರನ ಭಾವದಲಿದ್ದು
ಮನಮನವನಾಳುತಿದೆ ಗೋಕುಲದಲೆಲ್ಲೆಲ್ಲು.
ಕೊಳಲ ನುಡಿಸುವನವನ ಕಂಡು ಕೇಳಿರುವೆಯಾ ?

ಕೃಷ್ಣೆ

ಹಾಲ್ಗೆನ್ನೆ ಹೊಸ ಹುಡುಗನವನಿನ್ನು. ಕಂಡಿರುವೆ.
ಚೆಲುವನೇನೋ ಅಹುದು. ಮುದ್ದು ಬೀರುವ ಮಾಟ.
ಕಣ್ಣ ಸೆರೆ ಹಿಡಿವಂತೆ ನಗು ಚಿಗುರಿ ನಿಲ್ಲುವುದು.
ಬಾನ ನೀಲಿಯುಮೆಯ್ಗೆ ಬಳ್ಳಿ ಬಳುಕುವ ಒನಪು.
ಆ ನಡಿಗೆ, ನವಿಲುಗರಿ, ಎಲ್ಲ ಸರಿಯಾದರೂ—

ಗಾಯತ್ರಿ

ಚೆದುರನವನೆಲ್ಲರಂತಲ್ಲವಲ ಎಲೆ ಹೆಣ್ಣೆ.
ನಿನ್ನ ಮನಸಿನ ಚೆಲುವ ತಿಳಿದನಾದರೆ ಬಿಡನು.
ತುಂಟು ಕಣ್ಣವನವನು ; ಅಂಕೆಯಿಲ್ಲದನವನು.

ಕೃಷ್ಣೆ

ಚೆಲುವಿದ್ದರೇನಾಯ್ತು ? ಗಂಡನನ್ನಾಳ್ವವಳು
ನಾನೇತಕಳುಕುವೆನೊ ! ಮನೆ ತುಂಬ ನನ್ನವನೆ.

ಗಾಯತ್ರಿ

ಅವನಾತ್ಮ ಸೌಂದರ್ಯ ಬಗೆಗಿನಿತು ಸಾಕೆಲವೆ,
ರಸಿಕತನವೆಲ್ಲವನು ಎಚ್ಚರಿಸಿ ಕುಣಿಸುವುದು.
ಒಗ್ಗಿದರೆ ಬಿಡನಮ್ಮ. ತಾನ್ ನಲಿದು ನಲಿಸುವನು.
ತರತಮಂಗಳು ಅಲ್ಲಿ ಇನಿತಿಲ್ಲ. ಎಚ್ಚರಿಕೆ !

ಕೃಷ್ಣೆ

ಹರಕೆಯನು ತಲೆಯಲಿಡುವನು ಮಣಿದು ಓ ತಾಯಿ.

(ಒಳಹೊಕ್ಕು ಪಡಿಯನ್ನಿಕ್ಕಿಕೊಳ್ವಳು)

ಗಾಯತ್ರಿ

ಕಂಡೆಯಾ ದೇವೇಂದ್ರ, ರಂಭೆಯಭಿನಯಗಳನು ?

ದೇವರಾಜ

ಪಾತ್ರವದು ಬಲ್ ನೇರ. ಮೊದಲೆ ಒಲಿದಿಹ ಹೆಣ್ಣು.
ಎಲ್ಲ ಕಲೆಗಳ ಕಲಿತ ಸುಪ್ರೌಢೆ. ಬಹು ಜಾಣೆ.
ಆಸೆಗಳನನುಭವಿಸಿ ಬಂದಾಳೋ; ಬಾರಳೋ !

ಗಾಯತ್ರಿ

ಆ ಮಾತು ಈಗೇಕೆ ? ಅಧಿಕಾರವೆಮಗೇಕೆ ?
ಇರಲಿ ಬಿಡು. ಎಲ್ಲ ಮಂತ್ರಂಗಳಧಿದೈವವನು
ನಾಟಕಕೆ ನೂಕಿ, ಅವನಾಟವನು ಕಣ್ತುಂಬ
ನೋಡುತಿಹೆವದುವೆ ಹೇರಾನಂದವಾನಂದ !

ದೇವರಾಜ

ಹೋಗಿ ಬರುವೆನು ತಾಯೆ, ಮತ್ತೆ ಬರುವೆನು ಕಳಿಸು.

ಗಾಯತ್ರಿ

ದೇವನಾಡುವ ಆಟ. ಬಾರದಿಹುದೆಂತಯ್ಯ ?
ಹೊತ್ತು ಮೀರಿತು ಹೋಗು. ಮುಂದಣದು ಬಲು ಚೆಲ್ವು
—ಬಾ ಹೋಗು.

ದೇವರಾಜ

(ಅಡಿಯನೆತ್ತಿ ಮತ್ತೆ ನಿಂತು)

ನೂರು ಯಾಗದ ಪುಣ್ಯ ಏರಿತ್ತು ಹೆಗಲ,
ದೇವೇಂದ್ರನೆನೆ ಮೆರೆಯೆ ಹುಸಿದು ಜಗದಗಲ!
ಋಭುಬಾನುಗಳ ತುಂಬಿ ದ್ರಷ್ಟಾರ ಸೃಷ್ಟಿ,
ಮೊದಲ ಹವ್ಯಾನ್ನಮಂ ಉಣಿಸಿತ್ತು ಇಷ್ಟಿ.
ಹೆರರೆರೆದ ಪುಣ್ಯವೆನಿತಿದ್ದರೇನಾಯ್ತು ?
ಎದೆತಿರುಳ ಗಳಿಸದಿದ್ದರೆ ತಾನೆ ಸೈತು.
ವಜ್ರ, ಒರ್ವಳಿನಿವೆಣ್ ಕರಗಿಸಿದಳಲ್ಲ,
ಧರೆಯಿತ್ತ ನಿನ್ನತುಲ ವೀರ್ಯಮುನ್ನೆಲ್ಲ ?
ಅಹಲ್ಯೆಯರು ಎನಿಬರೋ ರಮಿಸುವವರಿಲ್ಲಿ,
ಹೆಣ್ಣ ಸಂಪನ್ನತೆಯ ಪರಿಮಳವ ಚೆಲ್ಲಿ!
ಮನಸು ಮಾಸದ ದಿವ್ಯ ರಾಸವನೆ ತರುವ,
ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಾಡಿದರು ಎದೆ ಹಸನ ಮೆರೆವ.

(ಇಬ್ಬರೂ ಎರಡು ಕಡೆಯಿಂದ ಮರೆಯಾಗುವರು.)

ತೆರೆ

ಎರಡನೆಯ ಪ್ರವೇಶ

(ಸ್ಥಾನ : ಪೊಸ ತಳಿರು ತುಂಬಿರುವ ತರುನಿಕರ)

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ

(ಕೊಳಲನ್ನೂದುತ್ತಿರುವನು.)

(ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರಾಗಿ ಗೋಪಿಯರು ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ವರು.)

ಗೋಪನಾಯಕಿ

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಕಮನೀಯಗಾತ್ರ ಓ ಗಂಭೀರ!

ನರ್ಮದೆ

ಇಚ್ಛೆಗಾರನೆ ಇನಿಯ ಶಾಮಸುಂದರ ಮಾರ.

ಯಮುನೆ

ಬಾ ಬಾರ, ನೇಹಿಗನೆ ಜಗದೊಂದೆ ಚೆಲುವನೇ!

ಶರಾವತಿ

ಆನಂದದಾಗರನೆ ಪರಿಪೂರ್ಣಗಾತ್ರನೇ!

ಕಪಿಲೆ

ನಾವೆಲ್ಲ ನಿನ್ನವರು, ತಿಳಿವನರಳಿಸು ಬಾ.

ತುಂಗೆ

ಎಲ್ಲವನು ಸೂರೆಗೊಂಡಿಲ್ಲವಾಗಿಸುವೆ ಬಾ.

ಅನಿಬರೂ

(ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಬಳಸಿ)

ಶೃಂಗಾರ ಶೋಭನನೆ ಮಂಗಳನೆ ಓಪ,
ಕುಣಿವ ಬಾ, ಕಾಲವನು ಮರೆತು ಓ ಗೋಪ!
ತಾರತಮ್ಯಗಳೆಮ್ಮ ನಾಡಿನೊಳಗಿಲ್ಲ,
ಆನಂದದೊಳಗಾತ್ಮವನು ತೇಯ್ವೆವೆಲ್ಲ.

(ಕುಣಿಯುವರು)

ಗೋಪನಾಯಕಿ

ಆನಂದವೇ ಧರೆಗೆ ಹರಿಯಿತೇ ಸಖಿ ಆಹ !

ನರ್ಮದೆ

ಅದರೊಡನೆಯೇ ಇಳಿದು ಬಂತೇನೆ ಈ ಮೋಹ !

ಯಮುನೆ

ಕೃತ ತ್ರೇತೆಗಳ ತವಸಿ ಈ ಸೊಗವ ಕಾಣುವನೆ ?

ಶರಾವತಿ

ಮುನಿಗಳಿಗೆ ಕರುಬಾದವರು ಗೋಪಿಯರು ಕಾಣೆ.

ಕಪಿಲೆ

ಬೊಮ್ಮನರಿಯದ ಭಾವವಿದು ದಿವ್ಯ ಸಂಬಂಧ !

ತುಂಗೆ

ಜೋಗದಲಿ ಮರವಡುವನವಗೇಕೆ ಈ ಬಂಧ ?

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ

ನೀವೆ ರಸ ಶ್ರೀಮಂತೆಯರು ರಸಿಕ ಹೆಣ್ಣುಗಳೆ.

ಗೋಪನಾಯಕಿ

ಸೊಗಸಿದ್ಧೆಯರು ನಾವೆ ನೀನಿರಲು, ಓ ಬಾಳೆ !

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ

ಎಲ್ಲ ನಿಂದೆಯ ಸಹಿಸಿ ನನ್ನ ಕೂಡುವಿರೇಕೊ ?

ಗೋಪಿಯರು

ಬದುಕಿನಮೃತವೆ ನೀನು ; ಉಳಿದ ಬಾಳೇತಕೋ !

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ

ಆನಂದ ಬಿಂದುಗಳು, ಓ ಚೆಲ್ವೆಯರೆ, ನೀವು.

ಗೋಪನಾಯಕಿ

ನಮ್ಮದಾ ಸೌಭಾಗ್ಯ ಏಕಿಲ್ಲವೆನ್ನುವೆವು.

ಸರ್ವರೂ

ದಿವದ ಭಾಗ್ಯವೆ ನಮ್ಮ ಕೃಷ್ಣನಾಗಿರಲು,
ಬಾಳು ಬೆಳಗುವುದೆಂಬ ಈ ಸಿರಿಯ ಮರುಳು!
ಬನ್ನಿರೇ, ಸತ್ಯ ಸೌಂದರ್ಯಕಿದುವೆ ತಾಣ;
ಹಿಂದು ಮುಂದನು ಮರೆತು ಕುಣಿದು ಕುಣಿಯೋಣ.

(ಕುಣಿವರು)

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ

(ಬಿಡುತೆಗೊಂಡು ಬೆದಕುವ ಕಣ್ಣಳಿಂದ ನೋಡುವನು.)

ಗೋಪಿಯರು

(ಕುಣಿತವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸುವರು.)

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ

ನಲ್ಲೆಯರೆ, ಕಾಳಿಂದಿಯನು ಕಾಣೆಯೇಕೇನೊ ?
ಬಿರುನುಡಿದೆನೇನವಳ ? ಸಿಡುಕೊ ಚಪಳೆಗೆ ಹೇಳಿ ?

ಶರಾವತಿ

ಒರೆವೆನೆಂತದನಾಣ್ಮ ! ಅವಳು ಆ ಕಟ್ಟುಗ್ರ
ಶಿಕ್ಷೆಯಲಿ ಬವಣೆಗೊಳುತಿಹಳಯ್ಯೊ ಗೋಳಿಟ್ಟು !

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ

ಅಪರಾಧವೇನೇಕೆ ನೋಯುವಳು ನುಡಿ ಎಲಗೆ.
ನಮಗಿನಿಯಳಹುದಹುದು ಕಾಳಿಂದಿ. ಒರೆ ಕೇಳ್ವೆ.

ಶರಾವತಿ

ಅವಳಾತ್ಮದರಿಲಾವಗಂ, ಕೃಷ್ಣ ಕಮನೀಯ, ನಿನ್ನತ್ತ ನಿತ್ಯ
ಬಿಡುಗಣ್ಣಿನಲಿ ನೋಡುವುದೆ ಕೇಡು. ಕಾಳಿಂದಿಯಾನಂದ ಕೇಳು,
ಕೃಷ್ಣೆಗೇಕೋ ಕರಬು. ನಾವರಿಯದರ್ಥವನು ಶೀಲವನು ಸುತ್ತಿ,

ಶಿಕ್ಷಿಸುತ್ತಿಹಳಯ್ಯೋ, ಈ ಕೂಟವನು ಕೆಡಿಸಿ. ತಡೆವಳೆಂತವಳು!
ನಿನ್ನೆ ನಡೆದುದ ಕೇಳು. ಬಿದುಗೆಯ್ಯನಿಳುಹಿದನು ಬೆಳ್ಳಿ ತೊರೆಯನ್ನು;
ಕಾಡುನಾಡೆಲ್ಲವನು ಸುಧೆಯ ಸಂಭ್ರಮ ಸುತ್ತಿ ತೇಂಕಾಡಿಸಿತ್ತು.
ಈ ಇವಳ ರಸದೆದೆಯ ಮುನ್ನೀರು ಮೊಗೆದೆದ್ದು ನೊರೆಯ ಚಿಮ್ಮಿತ್ತು,
ಇನಿಯನನು ಸ್ವಾಮಿಯನು ಕಾಣುವಾತುರದಲ್ಲಿ ದೇಹವನು ಮರೆತು.
ನೋಡಿದಳು ಆ ಕೃಷ್ಣೆ! — ಏನೆಲಗೆ ಕೀಳ್‌ಹೆಣ್ಣೆ, ಹಿರಿಯಳಾನಿಹೆನು.
ನನ್ನ ಕಣ್ಣನು ಮುಚ್ಚಿ ನಡೆವ ಸಾಹಸವೇನು! ನಿನ್ನ ಇರವೇನು!
ನಡೆ ತೊತ್ತೆ, ಮನೆಯ ಚೌಕಿಗೆಗೆ ನಡೆ. ಕಡೆಗೋಲ ಕಂಬಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟಿ,
ನೀರ್ ಕೇಳೆ ಬಡಿಯುವೆನು. ದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲರನು ಕರೆ, ಬಿಡಿಸಿಕೊಳ್ಳೆ—
ಎಂದುರಿದು ಸತ್ತ್ವಕುರಿಯಂತೆಳೆದು ಬಾಗಿಲನು ಮುಚ್ಚಿದಳು ಉಯ್ದು.
ಓ ನರಕ! ನರಕಮೆಲೆ ಸಖಿಯರಿರ!—ಭಕ್ತವತ್ಸಲ ಕೃಷ್ಣ, ಪೊರೆಯ!—
ಎಂಬ ಪೆಣ್ಬುಯ್ಯಲದು ತುಂಬುತಿರಲಲ್ಲಿ ಆ ಕೃಷ್ಣೆ ಮತ್ತೆ,
ಕಸೆಗೊಂಡು ಮರದ ಕೊರಡೆಂದೆಣಿಸಿ—ಎಲ್ಲಿ, ಆ ಕೃಷ್ಣನೆಂಬವನು!
ಕರೆ ತುಡುಗಿ, ಬಾಸುಳಂ ಬಿಡಿಸುವೆನು—ಎಂದು ಕೆಡೆಬಡಿದಳಹ ಮಲೆತು!
ಹೆಣ್ಣವಳ್ಪುಸುರ್ಗಟ್ಟೆ ಬಸವಳಿದು ಬೇಯುತಿರುವಳು ನೊಂದು ಕಂದಿ.

ಗೋಪನಾಯಕಿ

ಎಂಥ ಚೆಲುವವಳಲ್ಲಿ! ಆ ನಡುವೆ ರೂಕ್ಷತೆಯೆ?
ಇದುವೆ ಸೋಜಿಗ ನನಗೆ, ದಾತಾರನಲ್ಪಮತಿಗೆ.

ನರ್ಮದೆ

ನಮ್ಮವನು ಸಿತಗನೆಂದೆಂಬ ಸಿಡುಕೇತಕೋ!

ಯಮುನೆ

ಸೌನ್ದರ್ಯ ಸಾಧಕಳದಾರವಳು ಪಗೆಯುವಳು
ಚೆಲುವನ್ನು, ಈ ನಮ್ಮ ವೇಣು ಮಾಧವನನ್ನು!
ಎಲ್ಲ ಕಲೆಯನು ಬಲ್ಲ ಆ ಕೃಷ್ಣೆ ಸಿಡುಕುವಳೆ?

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ

ಕಲುಷವಿದಳದಾರವಳು? ಕಾಣೆನೆಂದೂ ನಾನು.

ಗೋಪನಾಯಕಿ

ಕೃಷ್ಣೆಯೆಂದಭಿದಾನ. ನೀನೊಮ್ಮೆ ಕಾಣವಳ.
ಒಮ್ಮೆ ಕಂಡರೆ ಸಾಕು. ಓಡಿ ಬರುವಳು ಅವಳೆ.

ಶರಾವತಿ

ಬೇಡ. ಅದು ಹುಸಿಯಾಸೆ. ಬಲ್‍ನಿಷ್ಠೆ ಕೆಣಕದಿರು!

ಗೋಪನಾಯಕಿ

ಎಲ್ಲರೆದೆಗಳ ತಣಿಸಿ ಮೆರೆಸಲೆಂದೇ ಕೃಷ್ಣ-
ನವತಾರ. ಹಿಂದೆ ಮಾಡಿದ ಪುಣ್ಯ ಕೃಷ್ಣೆಯನು
ಗೋಕುಲಕೆ ನೂಕಿರಲು ಕಾಣಬೇಡವೆ ಕೃಷ್ಣ?
ನಡೆಸಬೇಡವೆ ಅವಳ ನಮ್ಮಂತೆ? ಓ ಕೃಷ್ಣ,
ನೀ ಕಾಣಬೇಕವಳ; ಕಂಡು ಕರೆತರಬೇಕು.

ಕಪಿಲೆ

ಬರಬೇಕು ಬಹು ಕಲೆಯ ಕೋವಿದಳು. ಬಂದೆಮಗೆ
ಹೊಸಹೊಸತು ಕಲ್ಕೆಗಳ ಕೇಳಿಗಳ ಕಲಿಸಬೇಕು.

ತುಂಗೆ

ಬಳೆದವಳು, ಅರಿತವಳು! ನಲವು ಒಲವುಗಳುಂಟು.

ಶರಾವತಿ

ಹೆಚ್ಚು ಸುಖವನು ಬಯಸಿ, ಎಲ್ಲವನು ಕೊಲೆಗೊಟ್ಟು
ಬಲಿಯಾಗಿ ಬಯಲಾಗದಿರು ಕೃಷ್ಣ, ಬೇಡುವೆನು.

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ

ನಮಗೆಲ್ಲರೂ ಬೇಕು. ಬರುವುದಾದರೆ ನಮ್ಮ
ವನದ ಗಿಡ ಬಳ್ಳಿಗಳು, ಹೂ ಚಿಗುರು ಹಣ್ಣುಗಳು.
ಮಿಗ ಹಕ್ಕಿಗಳದೆಲ್ಲವೂ ಬರಲಿ. ಅವು ಎಲ್ಲ
ಬರುವಂತೆ ನಮ್ಮ ಪ್ರೇಮವನವಕೆ ಸುತ್ತೋಣ!

ಗೋಪನಾಯಕಿ

ತುಂಬು ಜೊನ್ನವ ಸವಿದ ಬಿದುಗಲ್ಲೆ ಆಗುವಳು,
ಆ ಕೃಷ್ಣೆ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನು ಕಂಡು. ಅಳುಕೇಕೋ!

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ

ಸಾಕಿಂದು ಹೊತ್ತಾಯ್ತು. ಮಡುಮಳಲ ತಳಿರಲ್ಲಿ
ನಾಳೆ ಸೇರುವ ಮತ್ತೆ. ಹೊಸಹೊಸತು ರಾಗಗಳ,
ನಾದದಲೆಗಳ ಬಿಡಿಸಿ ಕೂಡಿ ಕುಣಿಯೋಣವೆಲ್ಲ.

ಗೋಪಿಯರು

(ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನೇ ನೋಡುತ್ತ, ಹೆಜ್ಜೆಗಳನ್ನು ಕಿತ್ತು ಕಿತ್ತಿಕ್ಕುತ್ತ, ಅರಳಿ ಮರೆಯಾಗುವರು.)

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ

(ಅವರನ್ನು ಮಂದಹಾಸದಿಂದ ನೋಡುತ್ತ ನಿಲ್ವನು.)

ತೆರೆ

ಮೂರನೆಯ ಪ್ರವೇಶ

(ಸ್ಥಾನ: ಗೋಕುಲದಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣೆಯ ಗುಡಿಸಿಲಿನ ಮುಂದೆ)

(ಬೆಳುದಿಂಗಳ ಅದೇ ಮನೋಹರತೆ ಮನೆಮಾಡಿರುವಾಗ ದೇವರಾಜ ಮತ್ತು ಗಾಯತ್ರಿಯರು ಒಂದೊಂದು ದಿಕ್ಕಿನಿಂದ ಪ್ರವೇಶಿಸುವರು.)

ದೇವರಾಜ

ಮಣಿಯುವೆನು ಮಾತಾಯಿ, ಬಾನೆರೆಯನೆರಗುವೆನು.

ಗಾಯತ್ರಿ

ಹೊತ್ತಿನಲಿ ಬಂದೆ ಬಾ, ಆಟವನು ನೋಡು ಬಾ.
ನಾಂದಿ ಮುಗಿಯಿತು ಸಂಜೆ. ಭವ್ಯವನು ಕಾಣು ಬಾ.

ದೇವರಾಜ

ನಡೆದುದೇನದು ಸಂಜೆ?

ಗಾಯತ್ರಿ

ನಡೆದುದೇ? ನೇರವಾಯಿತು ಎಣಿಕೆ! ನೋಡುತಿರು.

ದೇವರಾಜ

ಪ್ರೇಮದುರಿ ಮುಟ್ಟಿತೇ ಕೃಷ್ಣನೆದೆಯನು ದೇವಿ!

ಗಾಯತ್ರಿ

ಅದರ ಮೊದಲಿದೇ ನಿಲ್ಲು.

(ದೂರದಲ್ಲಿ ಕೊಳಲು ಕೇಳ್ವುದು)

ಅದೊ, ಮಾಧವನು ರಾಜ! ಅರುಗಾಗು ಬರುತಿಹನು.

ಇಬ್ಬರೂ

(ಬಯ್ಸುತ್ತಕೊಳ್ವರು)

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ

(ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಕೊಳಲನ್ನೂದುವನು)

ಕೃಷ್ಣೆ

(ಪಡಿದೆರೆದು ಆಲಿಸಿ ಕೇಳ್ವಳು)

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ

ಕೊಳಲಾಟ ಚೆಂದವೇ ಓ ಕೃಷ್ಣೆ ?

ಕೃಷ್ಣೆ

ಯಾರವನು ?

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ

ಕಾಣೆಯಾ ಓ ಕೃಷ್ಣೆ ? ಕೃಷ್ಣನನು ಕೇಳ್ದರಿಯೆಯಾ ?

ಕೃಷ್ಣೆ

ಬಂದೆಯಾ ?

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ

ಬಂದಿರುವೆನೆಲೆ ಚೆಲುವೆ, ನಿನ್ನೊಳಗಸೀಕ್ಷಿಸಲು.

ಕೃಷ್ಣೆ

ಎನ್ನೊಳೇನಿಲ್ಲ ನಡೆ !

(ಬಾಗಿಲಿಕ್ಕುವಳು)

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ

ಎಲೆ ಗೋಪಿ, ನಾಂ ಕೇಳಿನೇನನೂ. ಪಡಿಯ ತೆರೆ.

ಕೃಷ್ಣೆ

ಗಂಡುಸಿಲ್ಲದ ಬೀಡು. ನಡೆ, ತೆರೆಯೆ !

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ

ಇಲ್ಲದಿರಲೇನ್ ಕೆಡುಕು ? ನಾನೊಳಗೆ ಕಾಲಿಡೆನು.
ಗೋಕುಲದೊಳೆಲ್ಲರೂ ಈ ಕೊಳಲು ಚೆಂದವೆಂ-
ದಾಡುವರು. ನೀನು ಪರಿಣತೆಯಂತೆ ತಿಳಿಸುವೆಯ ?
ದಿಟ, ನಾನು ದುಷ್ಟನೇ ! ಒಪ್ಪುವೆನು ಎಲೆ ನಿಷ್ಠೆ.

ಈ ಕೊಳಲು ನಿರ್ದೋಷ. ನಾಡ ಕಿಲುಬಾವುದೂ
ಕಲೆಗಂಟದೆಂಬುದನು ಅರಿತವಳು ನೀ ಬಲ್ಲೆ.
ಚೆಲುವೊಲವು ಕಲೆಗಳನು ಬಲ್ಲವರು ತೆಗಳುವರೆ ?
ಕೀಳ್ಗೈಯ್ಮೆ ಬೇಡ, ಬೇಡೆಲೆ ಗೋಪಿ, ಕದವ ತೆರೆ.

ಕೃಷ್ಣೆ

(ಮಾತನಾಡುವುದಿಲ್ಲ)

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ

ದಿಟ್ಟಳೆಂದರು ಯಾರೊ ! ಹಿರಿಯರಾಳಿದ ಇಲ್ಲಿ,
ಗಂಡುನೆಲವಿದರಲ್ಲಿ, ಅಂಜಿ ಅಡಗುವ ಹೆಣ್ಣು
ಇಹಳೆಂತೋ ! ದಿಟ್ಟವಿದಚ್ಚರಿ ನಮಗೆ ಗೋಕುಲಕೆ !

ಕೃಷ್ಣೆ

(ಹೊರಬಂದು)

ಏನೆಂದೆ ?

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ

ಹಂದೆ ಹೆಣ್ಣೊಂದೆಂದು ನುಡಿದು ತೋರಲೆ ಮತ್ತೆ ?

ಕೃಷ್ಣೆ

ನಾನೆಲ್ಲರಂತಲ್ಲ. ತೆಗೆದರಂಜಿಕೆಯಿಲ್ಲ.

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ

(ಈಷತ್ಕಾಲ ದಿಟ್ಟಿಸಿ ನೋಡಿ)

ನಿನ್ನ ರೂಪಿನ ಮುದವು ಕುಣಿತಕೆಳೆಯುತಿದೆ ಬಾ !
ಬೆಳುದಿಂಗಳೀ ಇರುಳಿನಲಿ ಕೊಳಲ ನುಡಿಸುತ್ತ,
ಗೋಪ ಗೋಪಿಯರೊಡನೆ ಕುಣಿದು ಹಾಡೋಣ ಬಾ–
ಆಡೋಣ ಬಾ !

ಕೃಷ್ಣೆ

ಈ ಮಾತು ತರವಲ್ಲ. ನನ್ನವನು ಒಳಗಿಲ್ಲ.

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ

ಇಲ್ಲದಿರಲೇನ್ನೊಡಕು? ಮುದವ ಕೂಡಿಸುವೆ ಬಾ,
ಮನಕೆ ಮನ ಬೆರಸು ಬಾ. ಓಡಿ ಬಾ, ಆಡು ಬಾ!

ಕೃಷ್ಣೆ

ನಿನ್ನ ಎಣಿಕೆಯ ಹೆಣ್ಣು ನಾನಲ್ಲ, ಹೋಗಿ ಬಾ.

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ

ನನ್ನ ಎದೆಯಾಸೆಯನು ಎಲ್ಲ ಜೀವಗಳಲ್ಲಿ
ಕಾಣಲೆಳಸುವೆ ಕೃಷ್ಣೆ. ಕಂಡೆನಾದರೆ ಸಾಕು,
ದಾಸನಾಗುವೆನೊಲಿದು. ನನಗಂಟಿ ಬಂದುದದು.
ಏನಗೆಯ್ಯಲಿ ಹೇಳು? ಬೇರೆ ಇದ್ದರೆ ತೋರು.

ಕೃಷ್ಣೆ

ಸಕಲ ಪರಿವೇಷ್ಟಿತನು, ಸರ್ವಶುಭದಾಗರನು,
ಗೋಪಾಲನಾಯಕನು, ಗೋಪಿಯರ ಮನ್ಮಥನು,
ದಾಸನೇಕಾಗುವನು? ಸಾಕಿರಲಿ ಹೋಗಿ ಬಾ!

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ

ನಾನಂಥ ಕೀಳನೇ! ಮಾನಗೆಟ್ಟವನೇನು?

ಕೃಷ್ಣೆ

ಕೀಳನೆಂತಾಗುವೆಯೊ? ಬಹು ಭೋಗ ಭಾಗ್ಯನೆ!

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ

ಎಲೆ ಶುಭವೆ, ಓ ಸಿರಿಯೆ, ಓ ನನ್ನ ಭಾಗ್ಯವೇ, ಭೋಗವೇ ಆಹ!
ನೀವೆಲ್ಲ ಪಳಿಸುಡಿಯ ಬಳಿಯಲೆಂದೇ ಕೇಳಿಗೊಂಡಿರಾ ಹೇಳಿ?
ಹೆತ್ತಮ್ಮ ದೇವಕಿಯೆ, ಬಸಿರಲ್ಲಿ ಉಸಿರಲ್ಲಿ ಸಿನಗಾಗಲಿಲ್ಲ.

ಏಳ್ಪರಣ್ಣಂದಿರನು ನುಂಗಿ ಬಂದೆನು ತಾಯೊಡಲಿನಿಂದ. ಸೂಲ್ ಮುಲುಕು
ಮಾಯ್ವಂತೆ ಕಂದನಾನಂದವನು ಕಾಣಿಸದ ಪಾಪಿ ನಾನಮ್ಮ.
ಓವಿದವಳಾ ತಾಯಿ ಬಲ್‌ಗಟ್ಟಿ ಹರಕೆಯನು ಕಟ್ಟಿ ಬಿಟ್ಟಿಹಳು.
ಇಂದೇನ ಕಾಣುವಳು? ಈ ತುಂಟ ಮಗನನ್ನು! ಅಯ್ಯೋ ಓ ಫಲವೆ!
ನಂದ ವಸುದೇವರೇ, ಹೆತ್ತ ಬಸುರಿಗೆ ಯಾವ ಸುಖ ತುಂಬಿದೆನೊ!
ಜನವೆ, ಬೃಂದಾವನವೆ, ಹೇ ಯಮುನೆ, ತಿಳಿನೀರೆ, ತುರುಗಳೇ, ಕಾನೇ!
ಕಳೆದ ಬದುಕಿನಲೇನಗೆಯ್ದಿರೋ! ಕೊರಗುತಿಹಿರೆನ್ನ ಕತದಿಂದ!
ಉಗ್ರಸೇನರು ಅವರು ಹಿರಿಯರಿವುಗೊಂಡವರು—ನೆನೆವೆನೋ ಏಕೆ?
ನೆನೆವ ಯೋಗ್ಯತೆಯುಂಟೆ? ಬರ್ದಿಲದ ಹಿರಿಯರಾರ್ಜಿಸಿದ ಓ ಜಸವೆ,
ಕೆಚ್ಚನಭಿಮಾನವನು, ಮಾನವನು, ನಲ್ಲರಿವನಿನ್ನಾದರೂ ನೀಡು!

ಕೃಷ್ಣೆ

ನಿನ್ನ ಬಗೆ ನೂರು ತೆರ. ಅದರೊಳಗಿದಾವುದೋ!
ನಡೆನುಡಿಗಳೊಂದಾಗೆ ಬಾಳುವುದನಭ್ಯಸಿಸು.

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ

ಇದು ನೇರವೆಂದೆನಿಸುತಿದೆ ಕೃಷ್ಣೆ. ಅದೆ ಇರಲಿ.

ಕೃಷ್ಣೆ

ನಿನ್ನ ಜಾಡನೆ ಹಿಡಿದೆ. ಅರಿವೆನರಿವೆನು ಕೃಷ್ಣ,
ಹೊಸ ಚೆದುರ ನೀ ಕೃಷ್ಣನೆಂಬುದಿಂದಿನ ಮಾತು.

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ

ನೆಲದ ಮಾತಂತಿರಲಿ. ನಿನ್ನ ಮಾತೇನುಸುರು.
ಬೆಳುದಿಂಗಳಿದು ಹಾಳಾಗುತಿಹುದಯ್ಯೊ ಕೃಷ್ಣೆ!
ಹೊಸತು ಕೆಳೆತನವಿದನು ಕುಣಿದು ಮೊದಲಿಡುವ ಬಾ.

ಕೃಷ್ಣೆ

ಎಚ್ಚರಿಕೆ ಹೇ ಕೃಷ್ಣ! ಅಡಿಯೆತ್ತಿ ನಡೆ ಬೇಗ!
ನೀನ್ ಕನಸಿನೆಲೆ ಭೋಗವನ್ನುಂಡೆ, ನಡೆ ಬೇಗ!

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ

ಕನಸಲ್ಲ ನನಸಿದುವೆ. ಹೊಂಗನಸೆ ಆಹಹಾ!

ಕೃಷ್ಣೆ

ಚಕ್ಕಂದವೇ ತರಳ? ಕ್ರೂರವನು ಕಾಣದಿರು!

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ

ಗೋಕುಲದ ಒಲವೆಲ್ಲ ನನ್ನದೆಂದೆನ್ನುವರು.
ಬಾ ಕೃಷ್ಣೆ, ಕೊಳಲಿನಲೆಗಳ ಮೇಲೆ ತೇಲುತ್ತ,
ತೇಲಿ ಹೋಗೋಣ ಬಾ; ಏರಿ ಹೋಗೋಣ ಬಾ!

ಕೃಷ್ಣೆ

ಕೊಳಲಾಣೆ! ಬಾರದಿರು, ದುಡುಕದಿರು ಕೃಷ್ಣ!

(ಬಾಗಿಲನ್ನಿಕ್ಕಿಕೊಳ್ಳುವಳು)

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ

ಎಲೆ ಕೆಚ್ಚೆ, ಸಾಹಸವೆ, ಎದುರು ನುಡಿ ಏಕೇನೊ! ಅನ್ಯಾಯವೇನೊ!
ನಾ ತಪ್ಪಿ ನಡೆದಿಲ್ಲ ಕೃಷ್ಣೆ, ನಡೆವಂತೆಯೂ ಇಲ್ಲ. ತಪ್ಪುವಳು ನೀನೆ.
ವಿಧಿಯಾಸೆಗೆದುರಾಗಿ ಬಾಳ್ವೆನೆಂಬುವ ನಿನ್ನ ಈ ಕೆಚ್ಚೆ ಕೆಚ್ಚು!
ನಿನ್ನ ಅಜ್ಞಾನವನು ನಾನ್‌ನೊಂದು ಅನುಭವಿಸುವೆನು ಮುಗಿಸಿ,
ಜನದ ಹಿತಕೆಂದಂದು ನಂಜನುಂಡಂತೆ ಪರಶಿವನ್. ನಾನಿಂದು
ಗೋಕುಲದ ಈಯೊಂದು ಕರೆ ತೊಳೆಯಲಾಗದೇ? ಆಯ್ತು ಬಿಡು ನಡೆವೆ.

(ಹೋಗುವನು)

ಗಾಯತ್ರಿ

ಮೈಮರೆತೆಯಾ ರಾಜ?

ದೇವರಾಜ

ಎಚ್ಚರಾಯಿತು ತಾಯೆ.

ಗಾಯತ್ರಿ

ಕಣ್ಣಾರೆ ಕಂಡಿರುವೆ. ಕಾಮುನನು ಕಳುಹು ನಡೆ.

ದೇವರಾಜ

ಕಾಮನೇತಕೊ ಕಾಣೆ! ಕಾಮಜನಕನೆ ಇಲ್ಲಿ–

ಗಾಯತ್ರಿ

ಮಧುರಭಾವವು ಸುಪ್ತವವಳಲ್ಲಿ ಕೇಳಣ್ಣ.
ಕುಸುಮ ಬಾಣವನೆಚ್ಚು ಮುಸುಕನೊಡೆಯಲಿ ಅವನು.

ದೇವರಾಜ

ಕಳುಹುವೆನು ದೇವಿ, ಇಂದೀಗಲಟ್ಟುವೆನು.

(ಹೋಗುವನು)

ಗಾಯತ್ರಿ

(ಗೋಕುಲದತ್ತ ನಟ್ಟ ದಿಟ್ಟಯಿಂದಭೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದು)
ಆದಿಯಿಂದಿದುವರೆಗೆ ನೋಂತ ಸಾಧಕರೇ,
ಬನ್ನಬಟ್ಟರಿ ತಪದಿ ಬ್ರಹ್ಮವನು ಸೇರೆ.
ನೀವಾಯ್ದ ಮಧುರಭಾವವೆ, ಬಲ್ಲೆ, ಒಳಿತು.
ಗುರಿಯು ಸೇರುವಿರೆಲ್ಲ ನಲ್ಲನನು ಬೆರೆತು.

(ಹೋಗುವಳು)

ತೆರೆ

ನಾಲ್ಕನೆಯ ಪ್ರವೇಶ

(ಸ್ಥಾನ: ಬೃಂದಾವನ)

(ಗೋಪಿಯರು ತಮ್ಮ ದುಃಖವನ್ನು ತೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವರು)

ಗೋಪನಾಯಕಿ

ಏನೆ ಸಖಿ, ಗೋಕುಲವದಿಂತಾಯ್ತು ಮುಂದೇನು ?

ನರ್ಮದೆ

ನನ್ನ ಮನಸೂ ಮಂಕು, ಎಲೆ ಕೆಳದಿ, ಗತಿಯೇನು ?

ಯಮುನೆ

ವನವೆ ಗೋಳಿಡುತಿಹುದು. ಯಾವ ದೇವತೆ ಮುನಿಸು ?

ಶರಾವತಿ

ಸಖಿ ಕೃಷ್ಣೆ ಕಣ್ಣೆದುರೆ ಇಹಳಲ್ಲವೀಕ್ಷಿಸು.

ಕಪಿಲೆ

ಅವಳೊ ಬರಿ ಕಾರಣಳು. ಇದರ ತೆರ ಬೇರೆ ಸಖಿ.

ತುಂಗೆ

ಅವಳ ನುಡಿಯೇ ಸಲ್ಲ. ಓ ಹೊಲ್ಲ, ಚಂದ್ರಮುಖಿ !

ಗೋಪೀವೃಂದ

ತಪ್ಪು ಒಪ್ಪುಗಳಿರಲಿ ಮನವಿಂದು ಕಪ್ಪು !
ಬೆಳಕು ಚೆಲ್ಲುವುದಾವುದೋ ಹಿರಿಯ ಮುಪ್ಪು ?
ಎಲೆ ದೇವ ದೇವಿಯರೆ, ಮರುಕವನು ತಳೆದು,
ಬಿಸಿಲಲೆಗಳನು ಚೆಲ್ಲಿ, ಬನ್ನಿರೈ ಇಳಿದು.

ಗೋಪನಾಯಕಿ

ಆಯ್ಯೊ ಸಖಿ, ಥಾಲು ಹೊಳೆಯುಕ್ಕಿ ಹರಿದಂತಿತ್ತು.

ನರ್ಮದೆ

ಅದು ಬತ್ತಿಹೋಯ್ತುಯ್ಯೊ ಈಯಳಲ ಬಿತ್ತು ಬಿತ್ತು!

ಯಮುನೆ

ಶೃಂಗಾರ ಸಾಗರನೆ, ಆನಂದದಾಗರವೆ!

ಶರಾವತಿ

ರಸಲೋಕವನು ಕಡೆವ ಓ ಕೊಳಲ ಮಂಜುಳವೆ!

ಕಪಿಲೆ

ಎದೆಗೆ ಸೊಗವನು ತಾರ, ರಾಸಲೀಲಾ ಮಾರ!

ತುಂಗೆ

ಬಾಳಬಂಚರ ಮಿಡಿದು, ನುಡಿಸು ಬಂಧುರ, ಸುಂದರಾ!

ಎಲ್ಲರೂ

ಓ ಕೃಷ್ಣ, ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ, ಇನ್ನೇಸು ದಿನಕೆ,
ತುರು ಕರುವ ತೊರೆ ತಳಿರ ಕೊಳಲ ಬಿನದಕ್ಕೆ,
ಕುಣಿಸುತ್ತ ಮೈಮರೆಸಿ ಮುದವ ನೀ ತರುವೆ?
ನಿನ್ನ ನಲವಿನ ಸುಖವ ಗೋಕುಲಕೆ ಕೊಡುವೆ?

ಗೋಪನಾಯಕಿ

ಬದುಕೆಲ್ಲ ಬರಿದಾಗಿ ಉಲ್ಲಾಸವಿಂಗಿದುದೆ?

ನರ್ಮದೆ

ಓ, ಇದುವೆ ಕಾರಿರುಳನೊಟ್ಟೈಸಿ ನಿಂದ ಮೆದೆ!

ಯಮುನೆ

ಕಂಡವರು ಹೇಳಿರೇ, ನಮ್ಮ ಕೃಷ್ಣನೆಂತಿಹನು?

ಶರಾವತಿ

ಓಡಿಬಂದಿಹೆನಕ್ಕ ನೋಡಲಾರದೆ ನಾನು.

ಕಪಿಲೆ

ಕೇಳಲಾರೆನು ಸಖಿಯೆ, ಅದರ ಬಣ್ಣನೆಯೇಕೆ?

ತುಂಗೆ

ಅವನ ನೋವನ್ನುಂಡು ಹೊರೆಯಿಳುಹಿಕೊಳಲಿಕ್ಕೆ.

ಸಕಲರೂ

ದುಷ್ಟವಿಧಿ, ನಮ್ಮ ಮುದ ಬೇಡ ನಿನಗೇಕೆ?
ಹೆರರ ನಲವಿಗೆ ನಲಿವ ಸಿರಿ ಬಾರದೇಕೆ?
ಸೃಷ್ಟಿ ಚೇತನಕೆಲ್ಲ ಒಲವೆ ಹೊಸ ಶಕ್ತಿ.
ಅದನುಳಿದ ಜೀವ ಚಕ್ರಕ್ಕೆಂತೊ ಮುಕ್ತಿ!

ಒಬ್ಬಳು

ನಾನೆ ಕಣ್ತುಂಬ ಕಂಡೆನು ಅಕ್ಕ, ಮನ್ಮನೋಹರನ ಮಾಧವನ.
ನುಡಿವುದೆಂತೋ ಕಾಣೆ ಕೆಳದಿ, ಪಿಡಿದೌಂಕುತಿದೆ ದುಕ್ಕ ಕುತ್ತಿಗೆಯ.
ಪಗಲ ಪೆರೆ ಕಂಡಂತೆ ನಮ್ಮೆರೆಯ ಕಳೆಗುಂದಿ ಮಲಗಿರಲು ಅಬ್ಬೆ,
ತಲ್ಲಣಂಗೊಂಡು ಮಗನೆಡೆಗೋಡುತ್ತೈತಂದು ಕೆನ್ನೆಯನು ಮುಟ್ಟಿ,
–ಓ ಕಂದ, ಮನದ ಬೇಗುದಿಯನಾಡೆನ್ನಲ್ಲಿ; ಕೇಳುವೆನು ಆಡು–
ಎಂದು ಕೇಳಿದ ತಾಯ್ಗೆ ಮಗನೇನನೊರೆವನೋ! ಅದ ಹೇಳಲಳವೆ!
ಒಳಗೆ, ಹಾ, ತೋಡಲಾಗದ ಕಿಚ್ಚು! ಬೆಣ್ಣೆ ತನಿವಣ್ಣುಗಳು ಹಾಲೆ?
ನುಡಿವನೆಂತೋ ಕಾಣೆ! ಕೃಷ್ಣೆಯಲಿ ಮನಸು ಎಂದೆಂಬನೇ ಎರೆಯ?
ಪತ್ತೆ ಸಾರ್ದಮ್ಮನಿಗೆ–ದುಗುಡವೇತಕೆ ತಾಯೆ? ಇದೊ ಬರುವೆನೆಂದ.
ಓ, ಕ್ರೂರ ಮಾಟವೇ, ಹೇಗೆ ಬಣ್ಣಿಸುವೆ ಬಿದಿಯಾಟವಾಕಾಟ!
ತಾಯತ್ತ ಮರೆಯಾಗಲಿಂದು ಹತಕನು ಇತ್ತ, ಉದಿಸಿದನು ಮದಿಸಿ;
ಹಾಲು ಹೊಳೆ ಮೊಗೆಸಿದನು. ಹಿತನವನು ನೆರವಾದನಾ ಅನಿಲ, ಉರಿವ
ಶಿಖಿಗಾಜ್ಯವನು ಎರೆದು. ಮೈಯ್ಯುರಿಗೆ ಮಾಧವನು ಒರಗಿದನು ಬೆಂದು.
ನಯನುಡಿಯ ಕೇಳಲೊಲ್ಲನು ಕೃಷ್ಣ. ಏನೆಂಥ ಪಾಪಿ ಆ ಕೃಷ್ಣೆ!

ಬೀಡಿನಲಿ ದುಗುಡವೆಂದರಿತವನು, ಓ ಅದೋ, ಆ ಬಳ್ಳಿವನೆಗೆ
ಹೋಗಿ ಮಲಗಿಹನಮ್ಮ. ಉಣ್ಣನೀಂಟನು ಉಡನು ; ಬಹಳ ಸೊರಗಿಹನು.
ಹೇಳುವೆನೆ ಸಖಿಯರೆ, ಆ ಅವನ ಸಂಕಟವನಳೆಯುವೆನೆ ನಾನು !
ಹಾಸಿಗೆಯ ಹೊಸ ಚಿಗುರು ಕೌಳುಡೆಯ ಕಮ್ಮಲರು ಮೆಯ್ಯುರಿಗೆ ಬಾಡಿ,
ಕಪ್ಪಾದ ಹಿರಿ ರಾಶಿಯೊರಗಿಹುದು. ಈ ನೋವಿಗೆಂತಾಗುವೆವೋ !
ಎಲ್ಲ ಹಿರಿಯರು ಕೃಷ್ಣನನು ಬಳಸಿ, ಭೂತವೆಂದರು ಕೆಲರು ; ಕ್ರೂರ
ಶಕ್ತಿಗಳ್ಕಾಡುತಿಹರೆಂದಲ್ಲ ಹರಕೆಯನು ಕಾಣ್ಕೆಯನು ಕಟ್ಟಿ,
ಮಗನ ಮಂಗಳವನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಡಿರೆಂದೆಲ್ಲ ಬೇಡಿದರು ನೊಂದು.

ಗೋಪನಾಯಕಿ

ನೀನೆ ಸಖಿ, ಸೇವಿಸುವ ಸೌಭಾಗ್ಯವನು ಕಂಡೆ.

ನರ್ಮದೆ

ಯಾವ ಒಳ್ಳಿತಕೇನೊ ಬಂದೆರಗಿತೀ ಪೀಡೆ.

ಯಮುನೆ

ಓ ಕೃಷ್ಣೆ, ಈ ಛಲದಿ ನಿನಗಾವ ಸುಖವುಂಟು !

ಶರಾವತಿ

ಎಲ್ಲರಾನಂದನೊಡನೇಕೆಯೋ ಕಟು ಕಂಟು !

ಕಪಿಲೆ

ಒಳಗಣ್ಣಿನಿಂ ನೋಡ ನಿನ್ನ ಭಾಗ್ಯದ ತೌರ.

ತುಂಗೆ

ಏಸು ದಿನಕಾರುವುದೋ ಈ ದುಕ್ಕ ಮುನ್ನೀರು !

ಅವರೆಲ್ಲ

ಹಾ ಅಯ್ಯೊ, ಚಿರದುಃಖವಮರಿತೇ ನಮಗೆ !
ತಿಳಿ ಮೂಡಿಸುವರಾರೊ ನಮ ಬೆಂದ ಬಗೆಗೆ !
ಒಳಗಿರದ ಹೊರಗೆ ಬಾರದ ಹಿರಿಯ ನೋವೆ !
ನಮ್ಮ ಭಾಗ್ಯದ ದೇವಿ, ತಿಳಿಸು ಬಾರೆಲವೆ.

ಗಾಯತ್ರಿ

(ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡು)

ಮಕ್ಕಳಿರ, ನಿಮ್ಮಳಲು ನಾಕಪನೆ ಕುದಿಸೀತು !
ಮನದ ಹಸುರದು ಪಣ್ತು ಸೊಗವಡುವಿರಾ ಬಾಳಿ.

ಗೋಪನಾಯಕಿ

ನಮ್ಮ ಗೋಳನು ಕೇಳ್ವೆ ಓ ತಾಯಿ, ನೀನಾರೆ ?

ಗಾಯತ್ರಿ

ಗಾಯತ್ರಿ ನಾನಮ್ಮ. ನನ್ನೆಂದು ಕಾಣಿರೇ ?

ನರ್ಮದೆ

ತಣ್ಣಗಿರು, ತಣ್ಣಗಿರು ತಾಯೆ, ನಲ್ ಒಸಗೆ ತಂದೆ.

ಯಮುನೆ

ಕರಿ ಮುಗಿಲುಗಳ ಸರಿಸಿ ಬಿಸಿಲಾಗಿ ಐತಂದೆ.

ಶರಾವತಿ

ಕಪ್ಪು ಕರಗುವ ಮಾಯೆ ನಮಗೆ ತಿಳಿಯದು ಕಲಿಸು.

ಗಾಯತ್ರಿ

ಇಂದೀಗ ನಾನದಕೆ ಬಂದಿರುವೆನೊಲಿದಾಲಿಸು.

ಕಪಿಲೆ

ಮೊಳ್ಗುವೆನು ಮಾತಾಯಿ, ಓ ದಿವ್ಯೆ ಓಂಕಾರೆ.

ತುಂಗೆ

ಓ ವೇದಮಾತೆಯೆ, ತುಳಿಲೊಪ್ಪಿಕೊಳು ಬಾರೆ.

ಅಖಿಲರೂ

ಆ ಸತ್ಯಸಾಗರದ ಹಿರಿ ಚೆಲುವಿನಲರೇ
ಈ ನಾಡ ಸಗ್ಗವಾಗಿಸುವಂಥ ಚೆದುರೆ.
ಕೃಷ್ಣೆಯೀ ಮೊಂಡಾಟ ಸಹಜವೇ ಹೇಳು ?
ಅವಳಿಂದಲೀ ಪಾಡು ಗೋಕುಲಕೆ ಕೇಳು.

ಗಾಯತ್ರಿ

ಕಣ್ಣೊರಸಿ ಕನ್ನೆಯರ, ನೀವೆಲ್ಲರೊಂದಾಗೆ ಇದು ಯಾವ ಮಾತು!
ಓ, ಕಾಣುವುದೆ ಗೋವರ್ಧನದ ಗಿರಿ, ನಿಮ್ಮನಿಯನೊಲ್ಮೆಯಾ ಚೆಲ್ವು?
ನೋಡಿರುವಿರೇನಲ್ಲಿ ಕಿಬ್ಬಿಯಲಿ ಯಮುನೆ ಹಾಲ್ಬಂಡೆಗಳ ಧುಮುಕಿ,
ಬಣ್ಣ ಬಣ್ಣದ ಬಿಲ್ಲುಗಳನೆತ್ತಿ ಮುತ್ತುಗಳ ಚೆಲ್ಲಾಡುವುದನು?
ಅಲ್ಲಿಯೇ, ಬಲ ಮುರಿಯ ಸಂಕಿನೋಲ್ಸಮೆದಮೃತಗಲ್ಲಿನಾ ಗುಹೆಯು.
ಅವನು, ಆ ಮನ್ಮಥನು, ಈ ನಿಮ್ಮ ಭಾವವನು ಹೊಮ್ಮಿಸುವ ಸೋಮ,
ಮಾಗಿ ಮುಗಿದುದ ನೋಡಿ, ಬೀಡು ಬಿಟ್ಟಹನು ಹೂಬಾಣಗಳ ತೊಟ್ಟು.
ನೋಂಪಿಯನು ಕೈಕೊಂಡು ಒಲಿಸಿಕೊಳಿ. ಬಯಕೆಗಳ ಸಲಿಸುವನು ಕೇಳಿ!

ಗೋಪನಾಯಕಿ

ನಿನ್ನಪ್ರಕೃತಿಗೆ ಮಣಿಯುವೆವು ಮಹತಾಯಿ.

ನರ್ಮದೆ

ಕೈಮುಗಿವೆನಿಂದಿನಂತಾವಗಂ ನೀನ್ ಕಾಯಿ.

ಯಮುನೆ

ನಿನ್ನ ಮಕ್ಕಳ ಬಳಗ ಬೇರೆ ಗೋಕುಲವಾಗಿ—

ಶರಾವತಿ

ಕಳಕಳನೆ ಬದುಕಿ ಬೆಳಗಲಿ ನಾಡ ಹೊನ್ನಾಗಿ.

ಕಪಿಲೆ

ಓ ಅಕ್ಕ, ಚೆನ್ನಕ್ಕ, ನಮಿಸುವೆವು ತನುವೆರಸಿ.

ತುಂಗೆ

ಹೋಗಿ ಬರುವೆವು ತಾಯೆ, ಹೋಗಿ ಬರುವೆವು ಹರಸು.

ಗೋಪೀಕದಂಬ

(ಹೊರಡಲು ಇಂದ್ರಚಾಪಗಳಂತೆ ಬಳುಕಿ ನಿಲ್ಲುವುದು)

ಗಾಯತ್ರಿ

ನಿಮ್ಮಾಸೆಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಮಕ್ಕಳಿರ ಮಂಗಳಂ!
ರಾಸವನು ಬಳೆದು ಬೆಳಗುವಿರಮ್ಮ ಮಂಗಳಂ!

ಅವರೆಲ್ಲ

(ಮಂಜೀರದ ಘಲಿರು ಘಲಿರುಲಿಯ ತುಮುಲ ತರಂಗದಲ್ಲಿ, ಒಟ್ಟಿಗೆ ಹೊರಟು, ಮರೆಯಾಗುವರು)

ಗಾಯತ್ರಿ

(ನೋಡುತ್ತ ನಿಲ್ಲುವಳು)

ತೆರೆ

ಐದನೆಯ ಪ್ರವೇಶ

(ಸ್ಥಾನ: ಗೋವರ್ಧನಗಿರಿಯ ಗುಹೆಯ ಹೊರಗೆ)

(ಗೋಪೀವೃಂದ ನಿಂತು ಜಾನಿಸುವುದು)

ಗೋಪಿಯರು

ಅಂತರಂಗದ ಆತ್ಮಬಂಧುವೇ ಮಾರ!
ನುತಿಸುವೆವು ದರ್ಶನವ ಕಾಣಿಸುವೆ ಬಾರ!
ಚಾರುಸುಂದರ ರೂಪ ಮೀನಕೇತನನೆ,
ಮೈದೋರಿ ಗೋಕುಲದಿ ಹರಿಸು ಹಾಲ್ ಸೋನೆ.
ಹಾ ಕಪ್ಪು! ಸುಡು ಕಪ್ಪು ಹೊರಗೊಳಗೆ ಕಾಣು!
ಕಣ್ಣೆವೆಗಳನು ಬಿಡಿಸು ಈ ಬದುಕೆ ಗೇಣು.
ಚೆಂದವೇ ಚೆಮುರ, ಈ ಗೋಪಿಯರ ಗೋಳು?
ಯಾವ ಸೌಭಾಗ್ಯಕೋ ಈ ಪರಿಯ ಬಾಳು?
ನಾವು ಮಾಡಿದ ತಪಕೆ ಈ ಬೇವೆ ಫಲವೆ?
ಎಲ್ಲರನು ಎತ್ತು ಬಾ, ಓ ಸಿರಿಯ ಒಲವೆ!

ಕಾಮು

(ಮುಗುಳ್ನಕ್ಕು ಚಂಚಲದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಸುತ್ತ ಬೀರುತ್ತ ಗುಹೆಯಿಂದ ಹೊರಗೆ ಬರುವನು. ಅವನದು ಉಜ್ವಲವಾದ ರೂಪು)

ಒಕ್ಕೊರಲಲೆಲ್ಲರೂ

ಜಯ ಕಾಮು, ಜಯಶಾಮು, ಶೃಂಗಾರ ಸಾಗರಾ!
ಜಯನಾಮು, ಜಯಸೋಮು, ಮಂದಾರ ಬಂಧುರಾ!

ಗೋಪನಾಯಕಿ

ಜಯ ಜಯತು ಜಯತು ಚೈತನ್ಯ ಚೆಲುವಿಕೆಯೇ!

ನರ್ಮದೆ

ಜಯ ಜಯಾ ನಸೆಗಾರ! ಒಲವುಗಳ ಭೂಮಿಕೆಯೆ

ಯಮುನೆ

ಜಯ ಜಯಾ ರಸರೂಪ, ರಮಣೀಯಗಾತ್ರನೇ!

ಶರಾವತಿ

ಜಯ ಜಯಾ ಮನ್ಮಥನೆ, ಆನಂದಮತ್ತನೆ!

ಕಪಿಲೆ

ಜಯ ಜಯಾ ಸಿಹಿ ಬಿಲ್ಲೆ, ಜೇನ್‌ಹೆದೆಯೆ, ಅಲರಂಬೆ!

ತುಂಗೆ

ಜಯ ಜಯಾ ಸೃಷ್ಟಿ ಚೇತನ ಚೆನ್ನ ಬಾರೆಂಬೆ.

ಗೋಪನಾಯಕಿ

ಬನ್ನಿ ಕೆಳದಿಯರೆ, ಈ ಹುವ್ವನಿದೊ ಕೊಳ್ಳಿರೇ!

(ಹೆಣ್ಣುಗಳ ಕರಸಂಪುಟಗಳಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಕುಸುಮಗಳನ್ನು ನಿಗುಂಬಿಸಿ, ತಾನೂ ಅಂಜುಳಿಯಲ್ಲಿ ಸೇರ್ಕೆಗೆಯ್ದು ನಿಂತು)

ಹೊಸ ಅರಳ ಮಳೆಗರೆದು ಜಯವೆಂದು ಹಾಡಿರೇ!

ವಧೂವೃಂದ

(ಹೂಮಳೆಗರೆದು)

ಜಯರಾಗ ಜಯಭೋಗ ಓ ವಿಜಯ ಜಯ ಜಯಾ!
ಜಯ ಯೋಗ ಜಯವೀಗ ಶ್ರೀವಿಜಯ ಜಯ ಜಯಾ!

ಗೋಪನಾಯಕಿ

ಸ್ವಾಗತವು, ಸ್ವಾಗತವು, ಹೇ ಮದನ ಸುಕುಮಾರ!

ನರ್ಮದೆ

ಆನಂದವನೊಟ್ಟೈಸುವೆ ಬಾರ, ಓ ಸಿಂಗಾರ!

ಯಮುನೆ

ಪಳಿಯಳಿಯೆ ತೆರೆ ಮಸಗು ಚಿರಕಲೆಯ ಸಿರಿಯೊಲವೆ.

ಶರಾವತಿ

ಸುಧೆಗಡಲ ರಸಶುಕ್ತಿಯಾಗೆಸಗು, ಓ ಚೆಲುವೆ!

ಕಪಿಲೆ

ಅಡಿಗಳಲಿ ಬಾಳ ಕೊಟ್ಟೆಜವನಿಡುವೆನೆಲೆ ಇನಿಯ.

ತುಂಗೆ

ಬಳವಿಯರ ಪುದುವಾಳು ಬೇಡುವೆನು ಕಮನೀಯ.

ಗೋಪನಾಯಕಿ

ಬಾ, ಕೈಗೆ ಕೊಡು ಬಾರ, ಎತ್ತಿ ಕೊಡು ಬಾರ!
ಸುಧೆಯ ಹಿರಿ ಬಿದುವಟ್ಟಲಿದು ಬರಿದು ಬಾರ!
ವಿಷ ಮಧುವುಗಳೊಳೇನ ತುಂಬುವೆಯೊ ಮಾರ?
ಬನ್ನಬಡಲಾರೆವೈಸಿರಿಯೊಲವು ದೂರ.
ಎದೆನೋವ ತಿನ್ನುವೆವು, ಎಲ್ಲವನು ತಡೆದು.
ಹಾ, ಕೃಷ್ಣೆಯನ್ಯಾಯವನು ಸಹಿಸಲರಿದು!
ಅವಳ ಒಳಗಣ್ಣ ತೆರೆ ಹೂಬಾಣಗಳನೆಸೆದು.
ಮುಕ್ತರಾಗುವೆವೆಲ್ಲ ನಮ್ಮವನ ಪಡೆದು.

(ಈ ವೇಳೆಗೆ ಬೈಗು ಕ್ರಮೇಣ ಮರೆಯಾಗಿ, ಮೂಡಣ ದಿಗಂತದಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರಮನ ಹುಣ್ಣಿಮೆಯ ಕಾಂತಿ ಹಾಲುಹೊಳೆಯಾಗಿ ಬಳುಕಿ ಇಳಿಯುವುದು. ಪರ್ವತದ ಆ ನಿರ್ಝರಣಿ ಹಾಲ್ಗಲ್ಲಿನ ಬಂಡೆಗಳಿಂದ ಧುಮುಕಿ, ಬಿಳಿ ಮುತ್ತಿನ ಸೇಸೆ ಚೆಲ್ಲಿ, ಇಳಿದು ಮಂದವಾಗುತ್ತಿರುವುದು. ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯೂ ಶ್ವೇತವರ್ಣ. ಆ ಶ್ವೇತ ಪ್ರದೀಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಮನು ತನ್ನ ಮಂದಸ್ಮೇರದ ತಿಳಿ ಕಾಂತಿಯನ್ನು ಬೆರಸುವನು.)

ಕಾಮ

ಬಳಲಿದಿರಿ ದುಕ್ಕ ಪಳುವನು ಹೊಕ್ಕು ಏಳಿ.
ನಲ್ಲೊಸಗೆ ನಲ್ಲೊಸಗೆ ನೀರೆಯರ ಕೇಳಿ!
ಕವಿದಿರುವ ಕರಿಮುಗಿಲು ಬಾನಿಂದ ಕರಗಿ.
ಬಿಸುಗಣ್ಣ ನೆಂದಿನೊಲು ತೊಳಗುವನು ಬೆಳಗಿ.

ಕಾರಿರುಳಿನೊಳಗಲ್ತೆ ಅರಿಲ ನಗೆ-ಬಾಳು?
ಮಧುವ ಹೊಸದಾಗಿಸಲು ಬಾಗಿರುವಳವಳು.

ಗೋಪನಾಯಕಿ

ಮಾಧವನು ಅರಳಿದಲರನು ಹೊಕ್ಕು, ಮಧುರವನು
ಎಟುಕಿಸದೆ ಮರಳಿ, ಮರುಳಾದುದನು ಕೇಳಿದೆಯ?

ಕಾಮ

(ಕಬ್ಬಿನ ಬಿಲ್ಲನ್ನು ಹಿಡಿದೆತ್ತಿ ವಿಜೃಂಭಿಸುವನು. ದುಂಬಿಗಳು ಮೊರೆದು ಗಾನ ಗೆಯ್ಯುವುವು. ಬೆನ್ನಿನ ಹೂಮೂಡಿಗೆಗೆ ಕರವಿಕ್ಕಿ, ಬಳಕುವ ಉದ್ದ ನಾಳದ ತಾವರೆಯನ್ನು ತೆಗೆದು ತೋರಿ)

ಹೂಬಾಣವಿದು ಗೋಪಿ, ವಿಶ್ವಕಂಪನಕಾರಿ!
ಪ್ರಳಯರೂಪನು ಹರನು, ಶಸ್ತ್ರಗಳಿಗಂಜದನು,
ಮೃತ್ಯುವಿಗೆ ಪ್ರತಿ ಮೃತ್ಯು, ಯೋಗ ಮೇರುವನಿಳಿದು
ಶರಣಾದನಿದಕಂದು. ಅವನಿಗಿಂತಧಿಕಳೇ!

ಗೋಪನಾಯಕಿ

ಸಾಮಾನ್ಯವೆಂದರಿಯದಿರು. ಇವಳ ಬಗೆ ಬೇರೆ.

ಕಾಮ

ಹೆಣ್ಣವಳು. ಅವಳಾಸೆ ಮಾನಸವು ಚಳಿಮಲೆಯ
ಹಿಮದ ಗಾಳಿಗೆ ಪಣ್ತು ಹೆಪ್ಪುಗಟ್ಟಿಹುದೆಲವೆ.
ಬಿಸುಗೆಯ್ಯನಿದೆ ಬಂದೆ. ನೀಹಾರವದನಿಂದು
ಕರಗಿಸುವೆ; ರಸ ಹರಿಸಿ ಹೊಸ ಸುಖವ ಕಾಣಿಸುವೆ.

ಮತ್ತೊಬ್ಬಳು

ಕ್ರೋಧ ಭೈರವಿಯೆ ಆ ಕೃಷ್ಣೆ!
ನೆನೆಯಲೆದೆಯುಳುಕುವುದು! ಉಗ್ರದೇವನು ರುದ್ರ, ಹದಿಬದೆಯರನ್ನು,
ನೆನೆವಾಗ ತನಗೆ ತಾನ್ ತೂಗುವನು. ನಾನಿಂದು ಕಂಡುದನು ಕೇಳ!

ಗೋಪನಾಯಕಿ

ಆಡಬಾರದುದನ್ನು ಏಕಾಡಿದೆಯೊ ಕೆಳದಿ ?
ಶಂಕೆ ನುಡಿಯುಡುಗಿಸದೆ ಉತ್ಸಾಹವನು ಗೋಪಿ ?

ಅದೇ ಅವಳು

ನಾನು ಅಂಜಿದೆನಿಲ್ಲ. ಹಗೆಯಾಳವನು ಅಳಿದೆ.

ಕಾಮ

ನಿನ್ನ ನುಡಿ ನೇರ್ಪುರ್ಗೆ ಒಪ್ಪಿದೆನು ಶಿಷ್ಯೆ, ಕೆಚ್ಚಾಗು ಕಲಿಯಾಗು ಕೆಳರು.
ಪೆಂಪಿನೀ ಬಿಲ್ಬಲ್ಮೆ ನಾಡಾಡಿಯೇನಲ್ಲ, ಹಿರಿದು, ಪುರುಳಾಗು.
ಇಂದೆ ಮುಯ್ ನೋಡುತಿರಿ. ಅವಳೆದೆಯ ಕರೆತೊಳೆದು ವೊಳ್ಗಿಸುವೆನೇಳಿ.
ಒಲುವೆಯೊಳ್ಕನು ಪೊಂಗಿಸುವೆನೆಚ್ಚು. ಜಗವ ತೂಗುವ ಕಯ್ಗೆ, ಕೃಷ್ಣೆ
ಏನೆಷ್ಟರವಳವಳು ! ಎನಿತೆನಿತೊ ಶಕ್ರರನು, ಮುನಿ ಬಳಗವನ್ನು,
ಒಸೆ ಬಗ್ಗಿಸಿಹೆ ಸುತ್ತಿ. ಇವಳೇನೊ ! ನಚ್ಚಿನಾರಾಧಕರೆ, ನನ್ನ
ಪೂಜಾರಿಣಿಯರೇಳಿ, ಪ್ರಿಯ ಶಿಷ್ಯೆಯರೆ ಕೇಳಿ ; ಸುಳಿಗಾಳಿಯಲ್ಲಿ
ತಿರ್ರೆಂದು ತರಗಾಗಿ ತಿರುಗುವಳು ಆ ಕೃಷ್ಣೆ. ಭಯವ ಬಿಡಿ ಏಳಿ.

ಗೋಪನಾಯಕಿ

ಅಂತೆಸಗು ಓ ದೇವ, ಮೆಯ್ಯಿಕ್ಕಿ ವೊರೆಯುವೆವು.

ಕಾಮ

ಈ ನಿಮ್ಮ ಕಳಕಳಿಯೆ ಇಳಿಸಿತೆನ್ನನು ಏಳಿ.

ಗೋಪನಾಯಕಿ

ನೀನಲ್ಲದಿನ್ನಾವ ದೇವರೆಮ್ಮನು ಪೊರೆವ !

ಕಾಮ

ನಿಮ್ಮ ಆ ಕೃಷ್ಣನಾ ಹೊಸ ತಳಿರ ನೆರಳಲ್ಲಿ
ನಟ್ಟಾಲಿಯಲಿ ಮಲಗಿಹನು ಹೋಗಿ. ಚಂದನದ
ಚರ್ಚೆಗಳ, ನರುಗಂಪು ಹೊಸ ಹುವ್ವುಗಳ, ತುಂಬಿ
ಕಾಯುವನು ಕಾಪಿಡಿರಿ. ಇಲ್ಲದಿರೆ ಕೇಡೋಡಿ !

ಗೋಪನಾಯಕಿ

ಬೇಗ ಬಾ, ತಡ ಬೇಡ, ಬೆನ್ನೊಳೇ ಬಾ ನೀನು!

ಕಾಮ

ಬಿಲ್ಗೊಂಡು ಗಿಳಿಯೇರಿ ಬರುವೆನಿದೊ ಹಾರುವೆನು!

ಗೋಪಲಲನೆಯರು

(ಓಡಿ ಓಡಿ ಹೋಗುವರು)

ಕಾಮ

(ಗವಿಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸುವನು)

ತೆರೆ

ಆರನೆಯ ಪ್ರವೇಶ

(ಸ್ಥಾನ: ಕೃಷ್ಣೆಯ ಬೀಡು)

(ರಜನಿಯ ಪ್ರಶಾಂತ ನೀರವ)

ಗಾಯತ್ರಿ

ಕಾಮು

(ಗುಡಿಸಿಲಿನತ್ತ ನೋಡುತ್ತಿರುವರು)

ಕೃಷ್ಣೆ

ಓ ಪಾಪಿ ಶೀಲವೇ! ಅಯ್ಯೊ, ಏನಾಗಿ ಹೋಯ್ತು!

ಕಾಳಿಂದಿ

ಏಕೊ ಅಳುತಿಹಳಕ್ಕ! ಏನು ಕಂಡಳೊ ಕಾಣೆ!

ಕೃಷ್ಣೆ

ಓ, ನನ್ನ ಕಪಟತನವೆ! ಆಹ, ಹೊಲೆ ಪಾಪವೇ!

ಕಾಳಿಂದಿ

ಅಗ್ನಿಪರ್ವತವವಳು, ಹೇಗೆ ನುಡಿಸಲಿ ಹೋಗಿ!

ಕೃಷ್ಣೆ

ಬಾ ವತ್ಸೆ, ಬಾ ಕೆಳದಿ, ಬಾ ಸಖಿಯೆ, ಬಳಿಗೆ ಬಾ, ಬೇಡುವೆನು ಬಾರೆ.
ಗುರು ನಿನ್ನನರಿಯದಾದೆನು ಬಾರೆ, ಮನ್ನಿಸರಿಯವೆಯನ್ನು ಬಾರೆ.
ಓ ಛಲವೆ, ಪೌರುಷವೆ, ನಿಮ್ಮ ನೆಲೆ ದೆಸೆಗೆಡಲಿ, ಇದೊ ಶಾಪವೀವೆ.
ಓ ವಿಧಿಯ ಕ್ರೌರ್ಯವೇ, ಹೆಣ್ಣ ಕಣ್ಣನು ಮುಚ್ಚಿ ದಾರಿ ತಪ್ಪಿಸಿದೆ.
ನಾಡವರ್ಗರಿಯ ಹಗೆ, ಒಳ್ಳಿತನವನು ಹೊದ್ದ ಅರಗುಲಿಯೆ ನೀನು.
ಎಲೆ ಪಾಪಿ ಕೃಷ್ಣೆ, ಏನಾದೆಯೋ! ಇನ್ನೆಂತೊ ಈ ನಿನಗೆ ಬಾಳು!

ಕಾಳಿಂದಿ

ಅಕ್ಕಾ!

ಕೃಷ್ಣೆ

(ಅಳುವಳು)

ಕಾಳಿಂದಿ

ಏನಕ್ಕ? ಏನಾಯ್ತೊ, ಹೇಳಬಾರದೆ ನನಗೆ?

ಕೃಷ್ಣೆ

ಎಂಥ ದರ್ಶನ ತಂಗಿ! ಬಾಳ್ ತಿಳಿವ ಹೊಸಹೊಸದು ರಮ್ಯದರ್ಶನವು!
ಹೇಳಲೆನ್ನಿಂದಳವೆ! ಓ ಸ್ವರ್ಗ! ಓ ಸತ್ಯ! ವರ್ಣಿಸುವೆನೆಂತು!

ಕಾಳಿಂದಿ

ಕೇಳಬಯಸುವೆನಕ್ಕ.

ಕೃಷ್ಣೆ

ಅದು ಸಂಜೆ! ಬೃಂದಾವನದ ವನ್ಯಸುಖಶಾಂತಿಯೊಳಗಾನು ನಿಂತು,
ತೊಳೆದ ರೋದೋಂತವನು ನಿಂತು ನೋಡಿದೆನಮ್ಮ. ಏನು ಸವಿ ಆಹ!
ಸುಪ್ತ ಚೇತನವೊಂದು ಹೊರಹೊಮ್ಮಿ ಹೊನಲಾಗಿ ನುಂಗಿತೆಲ್ಲವನು.
ನನ್ನ ತಿಳಿವೇ ಅಳಿದು ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿದೆ ಸುಖಿಸಿ. ಆಮೇಲೆ ಕೇಳು,
ಮೊಗದೆದುರ ಆ ಬಾನು-ಏಕೆ ಕರೆವೆನೊ ಅಂತು! ಇಂಗಡಲೆ ಹೌದು,
ಪದ್ಮನಾಭನು ವಿಷ್ಣು ಶ್ರೀಪತಿಯು ನೆಲೆನಿಂತ ಹಾಲ್ಗಡಲೆ ಹೌದು.
ನಕ್ಷತ್ರದಲರುಗಳು ಅರಳುತ್ತ ಬೆಳುದಿಂಗಳೇ ನಾಳವಾಗಿ,
ಹಬ್ಬಿ ನಿಂತುವು ಅಲ್ಲಿ. ದೇವಲೋಕದ ಹುವ್ವು; ಹೆಸರೇನೊ ಅರಿಯೆ.
ಒಂದೆರಡೆ? ಅಗಣ್ಯವವು! ಅನಂತವವು! ಬೆರಗಾದೆ ನಟ್ಟಾಲಿ ನೆಟ್ಟು.
ನೋಡ ನೋಡುತ ನೋಟ ಮರೆಯಾಯ್ತು, ಮತ್ತೊಂದು ದರ್ಶನವು ಬಂದು.
ಹೇಗೆ ಹೇಳಲಿ ಕೆಳದಿ, ಜಡೆ ಹೊತ್ತು ಯೋಗದಾನಂದದಲಿ ಕುಳಿತು,
ಕಣ್ಣೆವೆಗಳನು ಮುಚ್ಚಿ, ತನು ಮರೆತ ತೆರತೆರನ ಋಷಿಗಳನು ಕುರಿತು?
ಅವರ ಬಗೆಯೊಂದೆ ತೆರ. ತಪದ ಬೆಳಕದು ಬಾನ ತುಂಬಿತ್ತು ಕೇಳು.
ಓ ಎಂಥ ಭಾವವದು! ಆತ್ಮವದರಲಿ ಕರಗಿ ರಸವಾದ ಸುಖವು!
ಅಂತಿರಲು, ಆ ದೀಪ್ತಿಯನು ನುಂಗಿ ಉಜ್ವಲಂ ಮತ್ತೊಂದು ಕಾಂತಿ,

ಮೂಡಿತದನತ್ತ ಒತ್ತಿ. ಯೋಗಿಗಳು ರೆಪ್ಪೆಯನು ಮೆಲುಮೆಲನೆ ತೆರೆಯೆ,
ಗಡ್ಡೆಕಟ್ಟಿತು ಬೆಳಕು; ರೂಪಾಯ್ತು; ಕಂಠ್ ಕತ್ತು ಕಾಲುಗಳು ಎಲ್ಲ.
ಚೆಲುವ ದೇವರು ಆಹ! ಮುಡಿ ಕಿರೀಟವು ಹಾರಕೌಸ್ತುಭವು ಗೆಜ್ಜೆ!
ಕವಲಾಯ್ತು ತೋಳು. ಗದೆ ಶಂಖ ಚಕ್ರಗಳ ಧರಿಸಿದನು ಸ್ವಾಮಿ ವಿಷ್ಣು.
ಬಾನೆತ್ತರದ ಆಳು ಅಡಿಗಳನು ನೆಲದ ಕರೆಯಲಿ ನೆಟ್ಟು ನಿಂತು,
ಋಷಿಗಳೆಡೆಗೈತಂದು, ಮುಗುಳುನಗೆ ಬೀರಿದನು ಚಂದ್ರಿಕೆಯ ಚೆಲ್ಲಿ.
ಅವರು ಮರುನಗುವ ನಕ್ಕರು ನೋಡಿ. ಮಾತಾಡರೊಬ್ಬರೂ ಅಲ್ಲಿ.
ತುಂಬುಶಾಂತಿಯ ತೃಪ್ತಿ ತುಂಬಿತ್ತು, ಅವರಿವನ ಇವನವರ ಅರಿತು.
ಕೈಬೀಸಿ ದೇವ ತಿರೆಯನು ತೋರಿ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಮಿದುವಾಗಿ ನಕ್ಕ.
ಸಂತೃಪ್ತಿಯಲಿ ತಣಿದ ಋಷಿಗಳೆವೆ ಮುಚ್ಚಿದುವು. ಏನ್ ಚೆಲವುನೋಟ!
ದೇವ ನಡೆದನು ಬಳಿಕ, ಕೇಳೆನ್ನ ಎದೆಭಕ್ತಿ ತುಳುಕಾಡಿ ಬಂತು.
ಓಡಿದೆನು! ನಿಟ್ಟೋಟದಲಿ ಓಡಿದೆನು, ಬೀಳ್ವುದೇಳ್ವುದನು ಮರೆತು.
ಹಿಡಿಯೆ ಕರ ಚಾಚಿದೆನು. ಚರಣವನು ಸರಿಸಿ ನಗೆಮೊಗದಲ್ಲಿ ನೋಡಿ,
ಬೃಂದಾವನವ ತೋರಿ—ಇವರೆಲ್ಲರೊಡನೆ ನಡೆ, ನಡೆಯ ಎಲೆ ಭಕ್ತೆ—
ಎಂದು ಕಣ್ಮಾಯವಾದನು ಪ್ರಭುವು. ಹಾ ಫಲವೆ! ಎಂದೆದ್ದೆನಮ್ಮ.
ಎದ್ದು ಕುಳಿತೆನು ಕೇಳು, ಕನಸೆ ನನಸಾಗಿತ್ತು ಬೆಳಕಿಲ್ಲಿ ತುಂಬಿ.
ಎಂಥ ಬೆಳಕದು ತಂಗಿ, ಈ ದೇಹವನು ಇಲ್ಲವಾಗಿಸುವ ಬೆಳಕು!
ಅಂಗವಿಲ್ಲದ ವಾಣಿ—ಹೇ ಯೋಗಿ, ಎಲೆ ಗೋಪಿ, ಅರಿವುಗೊಳ್ ಏಳು!
ಹಿಂದಣಾಸೆಗಳನ್ನು ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಲು ಕೃಷ್ಣ ನಿಳಿದಿಹನು ಕಾಣು.
ಪ್ರೇಮಪೂರ್ಣನು ಅವನು ನಿಮ್ಮ ಪ್ರೇಮದ ಸುಳಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿದನು ಒಲಿದು—
ಎಂಬುಸಿರೊಡನೆ ಬೆಳಕು ಮರೆಯಾಯ್ತು. ಓ ನನ್ನ ತಿಳಿಗೇಡಿತನವೇ!
ಏನು ಮಾಡಿದೆನಮ್ಮ! ಒಲಿದು ಬಂದವನನ್ನು ಅಟ್ಟಿದೆನೆ ಇರಿದು!

ಕಾಳಿಂದಿ

ತಿಳಿವು ಮೂಡಲು ಹುಚ್ಚು ಕರಗುತಿದೆ ಎದ್ದೇಳು.

ಕೃಷ್ಣೆ

ಓ ಜ್ಞಾನಗರ್ವವೇ, ಏನು ಮಾಡಿದೆ ಹಾಳು!

ಕಾಳಿಂದಿ

ಸೂರ್ಯನಿದೊ ತಳತಳನೆ ಮೂಡಿದನು ಬಿನದಕ್ಕೆ.
ಏಳು ಹಾಡುವೆ ನಾಳೆ ಅವನಾಸೆ ನೇರಕ್ಕೆ.

ಕೃಷ್ಣೆ

ಹೆಣ್ಣುತನದಿಂಗಡಲೆ ಒಡೆಯತೀ ಬಾಳ ಹುಳಿಗೆ.

ಕಾಳಿಂದಿ

ತಿಂದುಕೋ ದುಃಖವನು, ತಂದುಕೋ ಜ್ಞಾನವನು.

ಕೃಷ್ಣೆ

ಕೃಷ್ಣನನು ನೋಯಿಸಿದೆನಾವ ಸುಖವನು ಕಂಡು ?
ದ್ರೋಹಕೊಂದೇ ತೀರ್ಪು, ಸಾಯುವುದು ವಿಷವುಂಡು.

ಕಾಳಿಂದಿ

ಸರಿರಾತ್ರಿ ಸುಮ್ಮನಿರು. ತುಸಕಾಲ ಸೈರಿಸಿರು.

(ಬಾಗಿಲನ್ನು ಮುಚ್ಚುವಳು)

ಗಾಯತ್ರಿ

ಏನು ಮಾಡಿದೆ ಕಾಮು, ಈಯುರುಬ ತಡೆವಳೇ ?
ಅವಳೀಗ ಹೊಸ ಹೆಣ್ಣು. ನುಡಿಸುವೆನು ಕೇಳುವೆಯ ?

ಕಾಮು

ಬೇಡವೆನ್ನೆಲೆ ನಾನು ? ಮರೆಯಾಗುವೆನು ನುಡಿಸು.

ಗಾಯತ್ರಿ

ಏಕೆ ಮರೆ ?

ಕಾಮು

ಗಂಡಾನು. ಮನಬಿಚ್ಚಿ ನುಡಿಯಲಾರಳು ಹೆಣ್ಣು.

ಗಾಯತ್ರಿ

ಗಂಡುತನವೇ! ಆಹ! ಗಂಡಿನೊಡನಾಟವನು,
ಬಾಳ ಹೊಸ ಸುಖವನ್ನು, ಕೆರಳಿಸುವ ನಸೆಗಾರ ನೀಂ!

ಕಾಮ

ನೀನು ಕೈ ಸಡಲಿಸಲು ನಾನು ಮೆರೆಯುವೆನೆದ್ದು.
ಓ ತಾಯೆ, ಅಧಿದೇವಿ ನೀನೆನ್ನ ಜಯಗಳಿಗೆ.

ಗಾಯತ್ರಿ

ಅರಿವೆನರಿವೆನು ಕಾಮ, ಈಯುಣಕದೆಸುಗೆಯನು.

ಕಾಮ

ನಿನ್ನ ಕೃಪೆ. ನನ್ನ ಬಾಳಿಗೆ ಸೊಗವು ಇದುವರೆಗೆ.

(ಮರೆಯಾಗುವನು)

ಗಾಯತ್ರಿ

ಎಚ್ಚರಾಗಿರುವೆಯಾ ಎಲೆ ಕೃಷ್ಣೆ.

ಕೃಷ್ಣೆ

(ನೀರವ ದಿಂದಿರುವಳು)

ಗಾಯತ್ರಿ

ನನ್ನ ದನಿ ಸಿಗದೇನು? ಆಲಸ್ಯವೇಕೆಲವೆ?

ಕೃಷ್ಣೆ

(ಪಡಿದೆರೆವಳು)

ಗಾಯತ್ರಿ

ನಡುರಾತ್ರಿಯಾದರೂ ಹೊಸ ಹಣತೆ ಉರಿಯುತಿದೆ,
ಮುದವೇನು? ಹೊಸದು ಕಳೆ ಏಕೇನು? ನುಡಿ ಗೆಳತಿ.

ಕೃಷ್ಣೆ

ಹೊಸ ಹಣತೆ ಹೊಸ ಬೆಳಕು ಹೊಸ ಭಾವ ನಿಜವಹುದು!
ಅ ಕೃಷ್ಣನಾನಂದಕಿಂದೆತ್ತಿದೆನು ದೇವಿ,
ಪ್ರೇಮದಾನಂದದೀವಿಗೆಯನ್ನು! ನಂದಿಸೆನು.

ಗಾಯತ್ರಿ

ಆ ಕೃಷ್ಣನಾನಂದ! ಪ್ರೇಮನಂದಾದೀಪ!

ಕೃಷ್ಣೆ

ಅಣಕವೇಕೆಲೆ ದೇವಿ ? ರಸರೂಪನವನೆನಗೆ.
ನೀವೆಲ್ಲ ವಂಚಕರು ; ಇದಕೆಲ್ಲ ಕಾರಣರು.

ಗಾಯತ್ರಿ

ನೀನಂದರೆನಗೇನು ಸಿಡುಕಿಲ್ಲ. ಇರಲಿ ಬಿಡು.
ಈ ಕಾಮನನು ನೋಡು ; ನಿನಗಾಗಿ ಬಂದವನು.

ಕೃಷ್ಣೆ

ನನೆಬಿಲ್ಲ ಮೊನೆಗಾರ, ನೀನ್ ಪ್ರಿಯನು ನನಗೆ ಬಾ.

ಕಾಮ

ಕಲೆಯ ಕಣ್ಣನು ಬಿಚ್ಚಿ ಹರಡು ನಾಡಿನಲೆಲ್ಲ.

ಕೃಷ್ಣೆ

ಬಿಚ್ಚುವೆವು ರಸಋಷಿಯೆ, ಬಳಸಿ ಬೆಳಗುವೆವಿಲ್ಲಿ
ರಾಸವನು. ಸವಿ ಸೌಖ್ಯ ಸೌಂದರ್ಯಗಳ ಹರಸು.

ಕಾಮ

ತುಂಬು ಸೊಗವನು ಕಾಣು ರಾಗರಸವನು ಸುರಿದು.
ಕಲಿತ ಕಲೆಯನು ಕೃಷ್ಣೆ, ನೀ ಮೆರೆಸಿ ಕಲಿಯಾಗು.

ಕೃಷ್ಣೆ

ಆಯ್ತು. ಇದೊ ನನ್ನ ವಂದನವನೊಪ್ಪಿಕೋ ಸ್ವಾಮಿ.

(ನಮಿಸುತ್ತಿರುವಳು)

ತೆರೆ

ಏಳನೆಯ ಪ್ರವೇಶ

(ಸ್ಥಾನ: ರೈವತ ಪರ್ವತದ ಒಂದು ಅರೆ)

ದೇವರಾಜ

(ಕೆಳಗಣ ಹಳುವನ್ನು ಇಣುಕಿ ನೋಡುತ್ತ ಸಂತೋಷಗೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವನು)

ಕಾಮ

(ಸಂಭ್ರಮದಿಂದ ಪ್ರವೇಶಿಸುವನು)

ದೇವರಾಜ

ಅವಸರದ ನಡಿಗೆ ಏನಿದು ಕಾಮ ? ಮೇಣೆತ್ತ ?

ಕಾಮ

ಜಯವು ಜಯವೋ ಒಡೆಯ !

ದೇವರಾಜ

ಕಿವಿ ತುಂಬುವೆನು ಬಿತ್ತರಿಸು ಗೆಳೆಯ.

ಕಾಮ

ಕಣ್ಣ ತೆರೆದಳು ಕೃಷ್ಣೆ.

ದೇವರಾಜ

ಅದನರಿತೆ ಮುಂದೇನು ?

ಕಾಮ

ಭೋಗರಾಜನೆ ಕೇಳು, ಭಯವನಟ್ಟಿದ ಆಳ್ತನವನೊರೆವೆ.
ಕೃಷ್ಣನೊಲವನು ಅವಳು ಅರಿತಳೆಂಬುವ ಮಾತು ಹೊನ್ನ ಬಿಸಿಲಂತೆ
ಹರಡಿ, ಆ ಗೋಕುಲವನೆಚ್ಚರಿಸಿ ಉತ್ಸಾಹವನು ಹರಿಸಿ ನಿಲಲು,
ಗೋಪಿಯರ ಸಂಭ್ರಮವೆ ಸಂಭ್ರಮವು! ಏನ್ ಚೆಲ್ವು, ಓ ರಾಜ ರಾಜ!
ಎಲ್ಲರೆದ್ದರು ಮಿಂದು, ಚಂದ್ರಂಗೆ ಈ ಎನಗೆ ಸೊಡರುಗಳನೆತ್ತಿ,
ಹರಕೆಯನು ಸಲಿಸಿದರು. ಆ ಒಸಗೆಯನು ಎಂತು ಅಳೆವುದೊ ಮಾತು!

ನೂರು ಚಂದ್ರರ ಕಂಡ ಜಕ್ಕವಕ್ಕಿಯು ಬಿನದ ಆವರ ಸಮ್ಮೋದ.
ಇತ್ತ ಹಿರಿಯರು ಕಣ್ಣುಮಣಿ ಕುತ್ತವನು ಕುರಿತು ವಿಧವಿಧದೊಳಾಡಿ,
ಕಡೆಗೆಂದರೆಲ್ಲರೂ–ಕ್ರೂರನಾ ಮಲೆಯು ರೈವತನು ತನ್ನನ್ನು
ಮರೆತರೆಂದುರಿದು ಈ ರೇಜಿಗೆಯನೆಸಗಿದನು. ನಡೆಯಿರೇ ಎಲ್ಲ.
ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಭಾರಗಳ ತುಂಬಿ. ಪೂಜೆಯನು ಹಬ್ಬವನು ಗೆಯ್ವೆಂ.
ಹಾ, ಅವನು ದುಡುಕಿದನು! ದುಡುಕಿದನು! ಪೊರೆವವನ ಮರೆಯುವೆವೆ ನಾವು?—

ಎಂದೆಲ್ಲ ರೈವತಕೆ ನಡೆದಿಹರು. ಹಸುಕರುಗಳೊಟ್ಟೈಸಿ ಬಂದು,
ಮಲೆಗೆ ಹೊರಟಿಹುದೀಗ. ನಂದ ದಣಿಯಾಜ್ಞೆ! ಎದುರೆಂಬರುಂಟೇನು?
ನೋಡದೋ ಉತ್ಸವವು! ನರೆತ ನವಿರಿನ ನಂದನಾಯಕನು ಅಲ್ಲಿ,
ತಲೆಯಾಳ್ಗಳೊಡವೆರಸು ನಡೆದಿಹನು. ಮೊಗದ ಆ ಶಾಂತಿಯನು ಕಾಣು.
ಗೊಲ್ಲರಿಗೆ ಏನುರ್ಕು, ಮುನ್ನೀರು ಮಲೆಗಳನು ಬಗಿವ ಹಿರಿಯುಕ್ಕು!
ಕಾಡು ಕುಳಗಳು ಅವರ ಕುಣಿತದೊಳಗೇನು ಸವಿ! ಏನೆಂಥ ಚೆಲ್ವು!
ಭೂಮಿ ಬಾನ್ಗೊಡೆಯ ನೀನ್ ಕಂಡುದುಂಟೇನು ಭವ್ಯವನಿದನು ಅಲ್ಲಿ?
ಇತ್ತ ನೋಡೆಲೆ ರಾಜ, ಈ ಗೊಲ್ಲ ಲಲನೆಯರ ಸುಖದ ಸಂಪದವ;
ಹಾಲ್ಮೊಸರುಗಳ, ಬೆಣ್ಣೆ, ತನಿವಣ್ಗಳಲರುಗಳ ಹೊತ್ತ ಕಲಶಗಳ!
ಓಯ್ ಅದೋ, ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ!–ಮುಂದೆ ಗೋಪರು, ಹಿಂದೆ ಗೋಪಿಯರು ಬಳಸಿ-

ದೇವರಾಜ

ದಿವ್ಯದರ್ಶನ ಕಾಮ! ಹೇ ದೇವ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ,
ಇದೊ ವನ್ದಿಸುವೆನಯ್ಯ. ನಿನ್ನ ಬೃಂದಾವನದ
ತೊರೆ ಅರೆಯೊ, ತುರು ತರುವೊ, ಏನಾದರೂ ಮಾಡು.
ಮರುವುಟ್ಟಿ ನೀಗುವೆನು ನಿನ್ನಾಟಗಳ ಸವಿದು.

ಕಾಮ

ತಣಿದೆಯೇನಾಗಳೇ?

ದೇವರಾಜ

ತಣಿದೆನಿದೊ

ಕಾಮ

ಬೊಗಸೆಯಲಿ ಕಡಲನಳೆದಂತಾಯ್ತು.

ದೇವರಾಜ

ಅಹುದೇನು ?

ಕಾಮ

ಸತ್ಯವದು. ನೋಡಿತ್ತ ದುರ್ಲಭಳು ಆ ಕೃಷ್ಣೆ,
ಏನೋ ನೆವವನು ತೆಗೆದು, ಓಜೆಯನು ಮೀರಿ, ಬಳಿ
ಸಾರುವಳು. ಅರಳುಗಣ್ಣಲಿ ಕೃಷ್ಣನನು ನೋಡಿ
ನಲಿಯುವಳು. ಸಂಜೆ ಸಂಗಮನಿರಿಗೆ. ನಡೆ, ಪೋಪ.

ದೇವರಾಜ

ಅಂತಿರಲು, ರಂಗದಲಿ ನೇರವೇನೆಲ್ಲ ಕಾಮ ?

ಕಾಮ

ಕಳಕಳಿಸದಿರು ರಾಜ. ಹೆಣ್ಣಿನಾಟದ ಕಲೆಯ
ಹೊಸ ವಸಂತನು ಬಲ್ಲ. ಕಲ್ಕೆಯನು ಮೆರೆಸುವನು.

ದೇವರಾಜ

ಬೀಡಿಕೆಗಳೊ ?

ಕಾಮ

ಹೊಚ್ಚ ಹೊಸ ಕೆಂದಳಿರಿನಲಿ ಸಮೆದು ನಿಂತಿಹವು.

ದೇವರಾಜ

ಚೆಲ್ವಾಯ್ತು. ಮೆತ್ತೆಗಳು ?

ಕಾಮ

ಬಿರಿದ ಬಿಳಿ ಹುವ್ವುಗಳೆ.

ದೇವರಾಜ

ಓಕುಳಿಗೆ ನಿನ್ನದೇ ಅಗ್ಗಳಿಕೆ ಎಂದರಿವೆ.

ಕಾಮ

ಏಕಿಲ್ಲವೆನ್ನುವೆನು ? ಕಿರಣಗಳೆ ಜೀಕೊಳವಿ.

ದೇವರಾಜ

ಬಲು ಚೆಲ್ವು, ಒಪ್ಪಿದೆನು ನೇಹಿಗನೆ, ಒಪ್ಪಿದೆನು.

ಕಾಮ

ಚಾನ್ತಿಳಿಗೆ ಉದಯಾಸ್ತಗಳ ರಾಗವನು ಕದಡಿ—

ದೇವರಾಜ

ಕೇಳ್ವುದೇನೋ ಇನ್ನು ! ಕಂದರ್ಪನಿವ ಕೇಳಿ
ಕೋವಿದನು ; ರಾಸರಂಗದ ಚೆದುರ ಪಂಡಿತನು.

ಕಾಮ

ಬನದ ರಾಣಿಯ ತಳಿರೆ ನಡೆಯ ಮುಡಿಯಲ್ಲಿ.
ಲತಾಗಣಿಕೆಯಕರ್ಣಿಣಿವರಲರುಗಳ ಚೆಲ್ಲಿ.
ಅನಿಲನೇ ಚಾಮರವನಿಕ್ಕುವನು ಹಿತನು.
ರಜನಿ ರಮಣನೆ ಕೇಳು ದೀವಟಿಗೆಯವನು.
ಹಕ್ಕಿ ಕುಕಿಲುವುದಲ್ಲಿ ರಾಗರಸ ಹೆಚ್ಚಿ.
ಗಾನಗೈವುವು ದುಂಬಿ ರತಿರೆಕ್ಕೆ ಬಿಚ್ಚಿ.
ನುಡಿಗೆ ನಿಲುಕದ ಸೊಗವು ಹಾ, ಎಂತು ನುಡಿವೆ !
ಇಂದ್ರಿಯಾತೀತವದು ನೋಡು ಬಾ, ತೋರ್ವೆ !

(ದೇವರಾಜನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವನು.)

ತೆರೆ

ಎಂಟನೆಯ ಪ್ರವೇಶ

(ಸ್ಥಾನ: ರೈವತದ ಬೇರೊಂದು ಭಾಗ)

(ಹೊಸ ತಳಿರ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ಹಾಲುಗಲ್ಲಿನ ಒಂದೊಂದು ಬಂಡೆಯಲ್ಲಿ ಗೋಪಿಯರು ಘಮಘಮಿಸುವ ಬಣ್ಣಬಣ್ಣದ ಹೊಸ ಹುವ್ವುಗಳನ್ನು ಮಾಲೆಗಳಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತಿರುವರು. ಸಂಜೆಯ ಹೊಂಬಣ್ಣದ ಹೂಬಿಸಿಲು ಸುತ್ತಣ ಹಸಲೆಯನ್ನು, ತಳಿರನ್ನು, ತುಂಬಿ ನಿಂತಿರುವುದು.)

(ತೆರೆಯಲ್ಲಿ ಕೊಳಲು ನುಡಿದು ನಿಲ್ಲುವುದು.)

ಗೋಪಿಯರು

(ಕಿವಿಯ ಹತ್ತಿರ ತಮ್ಮ ತಳಿರ್ಬೆರಳುಗಳನ್ನು ಹರಡಿ ನಾದದಲೆಗಳನ್ನು ಆಹ್ವಾನಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುವರು. ಕೊಳಲು ಹೆಚ್ಚು ಸ್ಫುಟವಾಗಿ ಕೇಳ್ವುದು. ಎಲ್ಲರೂ ಮುದವುಬ್ಬಿ ಕರೆವರು.)

ಹೇ ಕೃಷ್ಣ, ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ, ಬಾ ಓಡಿಬಾರೊ!
ದೊರೆ ಕೃಷ್ಣ, ಸಿರಿ ಕೃಷ್ಣ, ಬಾ ಕೂಡು ಬಾರೊ!
ನಮಗೆಲ್ಲ ಈ ನೀನೆ ಬಾ, ಆಡು ಬಾರೊ!
ಸರ್ವ ಅರ್ಪಣ ನಿನಗೆ ಬಾ, ಓಡಿಬಾರೊ!

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ

(ಹೂವರಳುವಂತೆ ನಗುತ್ತ ಪ್ರವೇಶಿಸುವನು)

ಗೋಪನಾಯಕಿ

(ಹೂಮಳೆಗರೆಯುತ್ತ)

ಜಯ ಜಯತು ವಿಶ್ವಮೋಹನ ಮಧುರ ಚಂದ್ರ!

ಗೋಪಿಯರು

ಜಯ ಜಯತು ವಿಶ್ವಮೋಹನ ಮಧುರ ಚಂದ್ರ!

ಗೋಪನಾಯಕಿ

ಜಯ ಜಯತು ಚದುರ ರಂಗನೆ ಮೋಹನಾಂಗ!

ಸರ್ವರೂ

ಜಯಜಯತು ಚದುರ ರಂಗನೆ ಮೋಹನಾಂಗ!

(ಬೊಗಸೆಗಳಲ್ಲಿ ಹೂ ತುಂಬಿ ಎರಚುವರು)

ಕೃಷ್ಣೆ

ಎಡೆ ಹೊನ್ನೆ ಸಾರಿ ಬಾ, ಕಲ್ಲು ಅರಳಲಿ ಬಾರ!
ನೀಲಿ ಅಲೆಗಳನು ಬಿಡಿಸಿ ಬಾ, ಆಡು ಬಾರ!
ಅರಿಲ್ದಂಡೆಯನು ಕೋದು ಮುಡಿಗಿಡಲು ಬಾರ.
ಬಿಳಿ ಮುಗಿಲ ತೆಳು ಮಡಿಲು ಬಲ್ಸೊಗಸು ಬಾರ.
ಜೋತ್ಸ್ನೆಯಲಿ ಆತ್ಮವನು ಕರಗಿಸುವೆ ಬಾರ—ಆ
ತೌರು ಸೇರೋಣ ಬಾರ!

ಗೋಪನಾಯಕಿ

ಹೊಸ ಹೆಣ್ಣೆನೊಡಗೂಡಿ ಹೂಮಣೆಗೆ ಬಾ ಕೃಷ್ಣ,
ಸಿಂಗರಿಸಿ ಕಣ್ತುಂಬಿಕೊಳ್ಳುವೆವು, ಇತ್ತ ಬಾ.

ನರ್ಮದೆ

ಈ ಸುರುಗಿ ಕಡಗಗಳು ನನ್ನ ನಲ್ಮೆಯ ಕುರುಹು,
ಕೇಣಿ ಶಾಶ್ವತ ನಿಲಲು ಮನವಾರೆ ಬಯಸುವೆನು.

ಯಮುನೆ

ನೈದಿಲೆಯ ತೋಳ್ಬಂದಿ ತೋಳು ನೀಡಲೆ ನೀರೆ,
ಇರು, ಬಿಗಿವೆ ಕುಣಿದಾಗ ಜಾರಿದರೆ ಬಲ್ತೊಡಕು.

ಶರಾವತಿ

ಕೆಂಡಸಂಪಿಗೆ ಡಾಬು ಹಿಡಿನಡುವಿಗೊಪ್ಪುವುದು.
ಎಲೆ ಕೃಷ್ಣೆ, ನನ್ನಾಣೆ ಕೆಡಿಸದಿರು ಬೇಡುವೆನು.

ಕಪಿಲೆ

ಮೊಲ್ಲೆ ಮುಂದಲೆಬೊಟ್ಟು, ಚೆಂಗುಲಾಬಿಯ ಕಂಠಿ,
ನನ್ನೊಲುಮೆ ಕಾಣ್ಕೆಗಳು. ಅರುಗಾಗದಿರಲಕ್ಕ.

ತುಂಗೆ

ಚೂತ ಪುಷ್ಪದ ಗುಚ್ಛ ಹೆರಳಿಗಳವಡಿಸುವೆನು,
ಮುಡಿಗೆ ಮಂದಾರವಿಟ್ಟು. ಸಾಕನಿತೆ ಸಿಂಗಾರ.

ಕಾಳಿಂದಿ

ಪಾರಿಜಾತದ ಕರ್ಣಕುಂಡಲಗಳನು ಗೆಯ್ದು
ನಿನಗಾಗಿ ಓ ಕೃಷ್ಣ, ನಾನೆ ತೊಡಿಸುವೆ ತಾಳು.

ಒಬ್ಬಳು

ಜಾಜಿ ಕಾಲ್ಗೆಜ್ಜೆ ನನ್ನದಿದು ಚರಣಗಳ ನೀಡು.

ಇನ್ನೊಬ್ಬಳು

ಮಲ್ಲಿಗೆಯ ಹೊಸ ಹಾರ ನಿನಗೆಲವೆ, ಕೊಳ್ ಕೃಷ್ಣೆ.

ಮುಗುದೊಬ್ಬಳು

ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ತಳಿರು ತುಲಸೀ ಮಾಲೆ ತೊಡಿಸಿರಮ್ಮ.

ಬೇರೊಬ್ಬಳು

ಕಯ್ ಬರಿದು ತಾವರೆಯ ಹಿಡಿದುಕೊಳ್ಳಲೆ ಕೃಷ್ಣೆ.

ಆನಿಬರೂ

(ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಹೂಮಳೆಗರೆದು)

ಬಾನ್ನೀರ ಮುನ್ನೀರ ಸಂಗಮುವೆ, ಓಹೊ ಸುಖವೆ !

ಗೋಪನಾಯಕಿ

ಕೊಳಲೂದು ಓ ಕೃಷ್ಣ, ಬೆರೆತೆಲ್ಲ ಕುಣಿಯೋಣ.

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ

(ಕೊಳಲನ್ನು ತುಟಿಗೆತ್ತಿ ಮಂಜುಳ ಅಲೆಗಳನ್ನು ತೇಲಿಸುವನು)

ಸಕಲರೂ

ತಕಿಟತಕ ಕುಣಿಯೋಣ ಬನ್ನಿರೇ ಬನ್ನಿ !
ಈ ಜನ್ಮವೇ ಸಾಕು ಬೇರೆ ಬೇಡೆನ್ನಿ.

ಕೊಳಲೂದಿ ಕುಣಿ ಕುಣಿಸಿ ತೇಲಿಬಿಡು ಕೃಷ್ಣ !
ಆನಂದದೊಳಗೈಕ್ಯವಾಗಿಸಿಡು ಕೃಷ್ಣ !

(ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಸುತ್ತ ಗೋಪಿಯರು ಕುಣಿಯುವರು)

ತೆರೆ

ಒಂಭತ್ತನೆಯ ಪ್ರವೇಶ

(ಕೃಷ್ಣೆಯ ಬೀಡ ಮುಂದೆ)

(ಗುಡಿಸಲಿನ ಒಳಗೆ ಕೊಳಲ ದನಿ)

ಗಾಯತ್ರಿ

ಮತ್ತೇನ ನೋಡ ಬಗೆದೆಯೊ ಶಕ್ರ ?

ದೇವರಾಜ

ಗಾನರಸವನು ಕೂಡ ಕೃಷ್ಣೆ ಸೆರೆಹಿಡಿದಳೇನೊ!

ಗಾಯತ್ರಿ

ಇರಬಹುದು. ಮಿಡಿವ ಅವನಾತ್ಮವೇ ಅವಳದಿಂದು.

ದೇವರಾಜ

ಅದ್ಭುತವು ಓ ತಾಯೆ! ಎಲ್ಲ ಮುನಿಗಳ ತಪವ,
ಅಪಹಾಸ್ಯಗೈವಂತೆ ಒಂದೆ ಜನ್ಮದಲಿವಳು
ಸಾಮೀಪ್ಯ ಸಂಪದವನನುಭವಿಸಿದುದೆ ಪುಣ್ಯ.
ಏನದರ ಒಳಗುಟ್ಟು? ನೀನರಿವೆ ಹೇಳಮ್ಮ.

ಗಾಯತ್ರಿ

ಅಹುದಹುದು ಎಲೆ ಶಕ್ರ, ಎಲ್ಲ ತಪಕೂ ಮಿಗಿಲು,
ಉತ್ತಮೋತ್ತಮವಯ್ಯ, ಮಧುರಭಾವದ ದಾರಿ.
ಹುಟ್ಟಿದಂದೇ ಅವಳು ಪುರುಷೋತ್ತಮನನೊಲಿದು
ಬಗೆಯ ಸೋತುದು ಉಂಟು, ಅವನ ಚೆಲುವನು ಬಯಸಿ.
ಆ ಆಸೆ ಕಾಮವೆಂದರಿತವನು ಶ್ರೀವಿಷ್ಣು,
ಪುಣ್ಯಾತ್ಮರುಪಭೋಗಕಟ್ಟಿದನು ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ.
ಒಳಗೆ ಕುದಿದಳು ರಂಭೆ. ಪ್ರಭುವಿನಾಣತಿಯನ್ನು
ಪಾಲಿಸುತ ಯುಗಗಳನು ವಿರಹಾಗ್ನಿಯಲಿ ಸವೆಸಿ,
ತನ್ನಾಸೆಗಳ ಸುಟ್ಟು ಸಿದ್ಧಳಾದಳು ಹೆಣ್ಣು.
ಇದು ಕಟ್ಟಕಡೆ ಹುಟ್ಟು. ಅವನೊಳೈಕ್ಯಳು ಇನ್ನು.

ದೇವರಾಜ

ಸ್ವರ್ಗಕೇರಳೆ ಮತ್ತೆ ?

ಗಾಯತ್ರಿ

ಏರಳೆಂದೆಂದಿಗೂ, ರಂಭೆಯಾಗಳು ತಿರುಗಿ.

ದೇವರಾಜ

ಗೋಕುಲದ ಈ ನಿಕರ?

ಗಾಯತ್ರಿ

ಎಲ್ಲವೂ ಅವಳಂತೆ ಮುಕ್ತಿ ಪಡೆದಪುದಹುದು.

ದೇವರಾಜ

ನಿನ್ನ ಸುಳಿವೇತಕಿಲ್ಲಿ ?

ಗಾಯತ್ರಿ

ಕಳೆದ ಯುಗಗಳಲವರು ನನ್ನ ಮಡುಲಾಶ್ರಯದಿ
ತಪವ ಕೈಕೊಂಡುದನು ಅರಿವೆಯಾ, ಓ ರಾಜ ?

ದೇವರಾಜ

ಕೇಳಿಬಲ್ಲೆನು ಅದನು.

ಗಾಯತ್ರಿ

ಅಂದು ಆಶ್ರಯವಿತ್ತು ಅವರ ಭಾವಗಳನ್ನು
ಪೋಷಿಸಿದೆ. ಸಿದ್ಧಿವಡೆದರು ಎಲ್ಲ ಬಲು ಬೆಂದು.
ಬಂದರಿಲ್ಲಿಗೆ ಹೀಗೆ ನಂದಗೋಕುಲವಾಗಿ.
ಅಂದು ಸಾಕಿದ ಮಮತೆ ಎಳೆದುಯ್ದು ತರುತಿಹುದು ;
ತಿರುಗುತಿರುವೆನು ಕಾಯ್ದು. ಸಿದ್ಧಿವಡೆದವರವರ
ಕಾವುದೇ ನನ್ನ ಭಾಗ್ಯದ ಪುಣ್ಯ. ಅದೆ ಸಾಕು!

ದೇವರಾಜ

ನನಗೆ?

ಗಾಯತ್ರಿ

ಈ ರಾಸಲೀಲೆಯನು ಕಣ್ಣಾರೆ ಕಂಡುದೇ
ನಿನ್ನ ಸುಕೃತ ಕೇಳು; ಸಾಮಾನ್ಯವೇನಲ್ಲ.

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ

(ಕೃಷ್ಣೆಯ ಬೀಡಿನಿಂದ ಹೊರಬೀಳುವನು)

ಕೃಷ್ಣೆ

(ಬಾಗಿಲನ್ನು ತೆಗೆದು ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿಕೊಡುತ್ತ)

ಅವರಾಸೆಗಳ ಮುರಿಯೆ. ಹೋಗಿ ಬಾ, ಚಿನ್ನ.

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ

ನನಗೆಲ್ಲರೂ ಬೇಕು. ತಾರತಮ್ಯವೆ ಇಲ್ಲ.

ಕೃಷ್ಣೆ

ಎದೆಬೆಳಕೆ, ನೀನೊಬ್ಬರೊಡವೆಯೇ? ಹೋಗಿ ಬಾ.
ತಡೆಯಲಾರೆನು ಹೋಗು. ಮರೆವೆಯಾ ನಾಳೆಯನು?

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ

ಮರೆಯಲಾರೆನು. ಬರುವೆ.

(ಹೋಗುವನು)

ಕೃಷ್ಣೆ

(ಕೃಷ್ಣನು ಮರೆಯಾಗುವವರೆಗೂ ನೋಡಿ, ಒಳಕ್ಕೆ ಹೋಗುವಳು)

ದೇವರಾಜ

ನನಗಿನ್ನು ಅಣತಿಯೆ ಓ ತಾಯೆ, ಹೋಗುವೆನು.
ರಂಭೆಯಭಿನಯಗಳನು ಭರತಮುನಿ ತಲೆದೂಗು-
ವಂತೊರೆವೆ. ಶಿಷ್ಯೆ ಶ್ರೇಷ್ಠಳ ಕೇಳಿ ಸುಖಿಸುವನು.

ಗಾಯತ್ರಿ

ಅಂತೆಸಗು.

ದೇವರಾಜ

ನಮಿಸುವೆನು ಮಾತಾಯಿ ನನ್ನ ನಾಡನು ಹೀಗೆ.
ಕೈ ಬಿಡದೆ ಕಾಪಾಡು. ನೀನೊಲಿಯೆ ನಾ ಮೆರೆವೆ.

(ನಮಿಸುವನು)

ಗಾಯತ್ರಿ

(ವರದ ಹಸ್ತವನ್ನು ಮೇಲೆತ್ತಿ)

ನಾಡು ನಿನ್ನದು ಬಳೆದು ಸೌಖ್ಯ ಸಂಪತ್ತುಗಳು
ತುಂಬಿ ಹರಡಲಿ ಹಬ್ಬಿ! ಸತ್ಯವಾಳಲಿ ಜಗವ!

ದೇವರಾಜ

(ಅವನತಶಿರನಾಗಿದ್ದು ಹರಕೆಯನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಹೋಗುವನು)

ಗಾಯತ್ರಿ

(ಅವನು ಹೋಗುವುದನ್ನೇ ನೋಡುತ್ತ ನಿಲ್ಲುವಳು)

ತೆರೆ

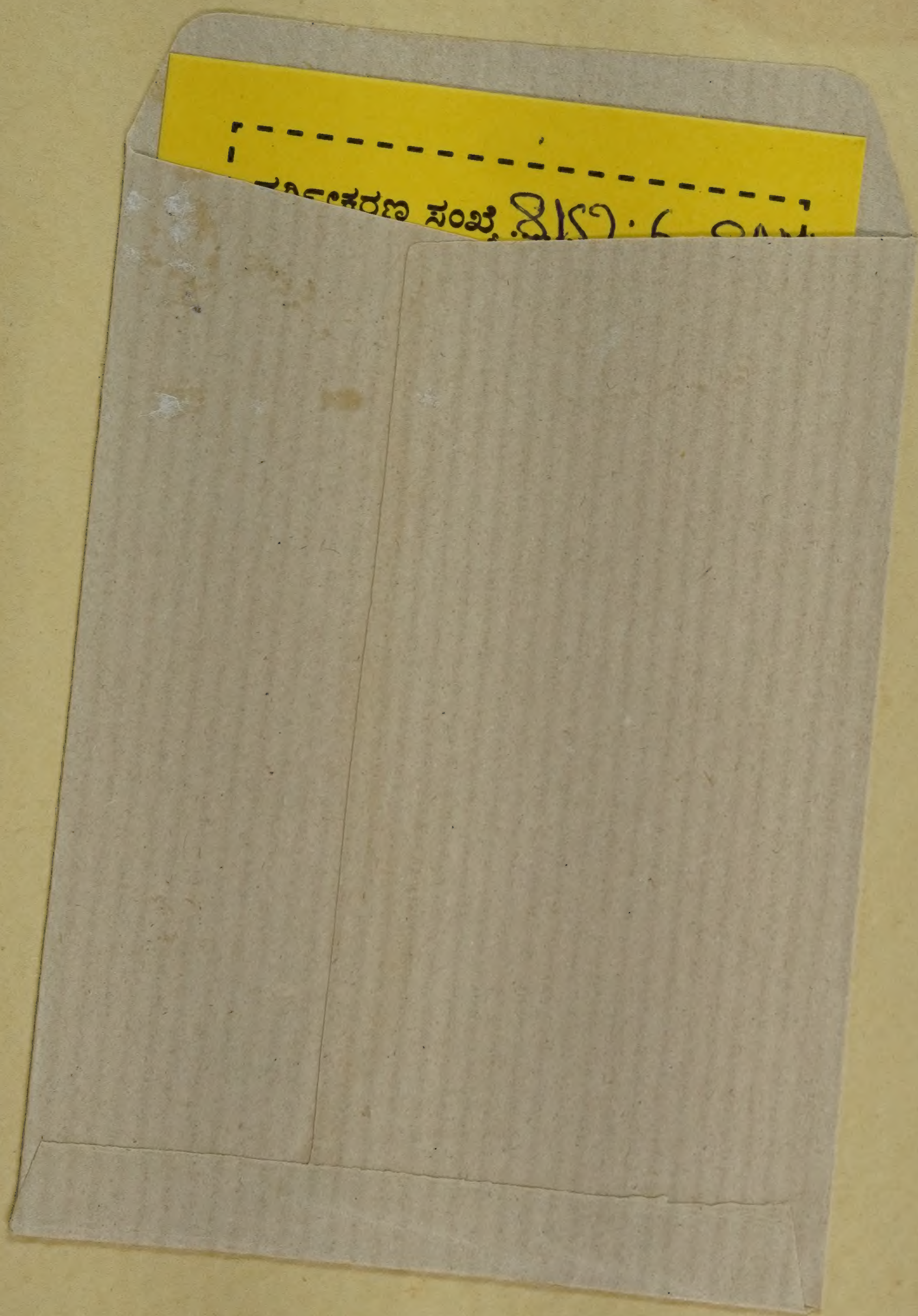
ರಾಸ ಸಾಹಿತ್ಯ

ನಾಟಕ

೧. ಭೀಷ್ಮ ಸಂಕಲ್ಪ
೨. ಮಹಾಶ್ವೇತೆ
೩. ಶಿಲ್ಪಸಂಗೀತ
೪. ತಲಕಾಡು ಗೊಂಡ
೫. ರಾಸಲೀಲೆ
೬. ಕಲಾರಾಧನೆ
೭. ಪಿನಾಕಿನಿ
೮. ದ್ರೋಹಾಡಂಬರ
೯. ಗುರು ದ್ರೋಣ
೧೦. ಕರ್ಮಯೋಗಿ ಕರ್ಣ
೧೧. ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣದರ್ಶನ
೧೨. ನಾಟ್ಯಮಂದಾರ
೧೩. ಭಾರತ ಸಂಹಿತೆ

ಕಥೆ ಮತ್ತು ಕಾದಂಬರಿ

೧೪. ಎಲೆ ಮರೆಯ ಹೂ
೧೫. ಮಹಾಶ್ವೇತೆ
೧೬. ಸವತಿ ಗಂಧವಾರಣೆ
೧೭. ಸ್ವರ್ಗಸೋಪಾನ
೧೮. ಸಂದೇಶ
೧೯. ಬಾಳಚೆಲುವು
೨೦. ಸತ್ಯತುಂಗ

ಸಂಖ್ಯೆ

ರಾಸ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಕುರಿತು :

ದ್ರೋಹಾಡಂಬರ

ಐತಿಹಾಸಿಕ ನಾಟಕ

"ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಐತಿಹಾಸಿಕ ನಾಟಕಗಳು ವಿರಳ. ಅದರಲ್ಲೂ ಉತ್ತಮ ಐತಿಹಾಸಿಕ ನಾಟಕಗಳು ಬೆರಳೆಣಿಕೆಯಷ್ಟು ಅಲ್ಪ ಸಂಖ್ಯೆಯವು. 'ಸಂಸ'ರು ಈ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಸಾರ್ಥಕ ಪ್ರಯತ್ನ ನಡೆಸಿ ಮೈಸೂರಿನ ಇತಿಹಾಸದ ಪುಟಗಳನ್ನು ಸುಂದರವಾಗಿ ನಾಟಕಗಳಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಿ ಕೃತಾರ್ಥರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ತುಳಿದ ಹಾದಿಯಲ್ಲೇ ಶ್ರೀಯುತ ಸಮೇತನಹಳ್ಳಿ ರಾಮರಾಯರು ನಡೆದಿರುವರಾದರೂ ನೂತನ ತಂತ್ರ ಹಾಗೂ ಶೈಲಿಗಳ ಪ್ರಯೋಗದಿಂದ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿ ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಸಿದ್ಧಪ್ರಯೋಗವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದಾರೆ. . . . 'ದ್ರೋಹಾಡಂಬರ'ದ ವಿಭ್ರಮುವನ್ನೇ ಪ್ರದರ್ಶಿಸುವ ದಾಯಿಗ ಮಾಳರಸನ ಪಾತ್ರ ಕಾಲ್ಪನಿಕವಾಗಿದ್ದರೂ ನಮ್ಮ ಕಣ್ಣಮುಂದೆ ಅದ್ಭುತ ರಮ್ಯವಾಗಿ ತೇಲಿ ಹೋಗುವುದು ಲೇಖಕರ ಕಲಾನಿರ್ಮಿತಿಯ ಹಿರಿಮೆಯನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತದೆ..."

ಎಸ್. ರಾಘವೇಂದ್ರಭಟ್ಟ
ಪ್ರಬುದ್ಧ ಕರ್ಣಾಟಕ

"ನಮ್ಮ ಮಧ್ಯೆ ಸಂಸರಿಲ್ಲ ಎಂಬ ನೋವನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡುವಂತೆ, ಅವರ ಮೆಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಶ್ರೀ ಸಮೇತನಹಳ್ಳಿ ರಾಮರಾಯರು ರಚಿಸಿರುವ ಭವ್ಯವಾದ ಐತಿಹಾಸಿಕ ನಾಟಕಗಳ ಅಧ್ಯಯನವಾಗಬೇಕು; ರಂಗದ ಮೇಲೆ ಆ ನಾಟಕಗಳ ಪ್ರಯೋಗವಾಗಬೇಕು."

ಡಾ|| ಹೆಚ್. ಕೆ. ರಂಗನಾಥ್
ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮ್ಮೇಲನದ
ಒಂದು ಭಾಷಣದಿಂದ

"...ಶ್ರೀ ರಾಮರಾಯರ ಇತಿಹಾಸದ ಆಳ ಅಭ್ಯಾಸ, ಕತೆಗಾರಿಕೆಯ ಅನುಭವ, ನಾಟಕೀಯ ದೃಷ್ಟಿ ಇವುಗಳ ಲಾಭ ಕನ್ನಡ ರಂಗಭೂಮಿಗೆ ಅಗತ್ಯವಿದೆ..."

ಶ್ರೀರಂಗ
ಪ್ರಜಾವಾಣಿ

...ಕಾಶನ